יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 184	Łódź, Sroda, 9 sierpnia 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, י"ז מנחם אב תרצ"ג	№ 184

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

לאדזשער קהלה מוז איבערנעמען די שחיטה

אויף די רב-פראגע מוז געלעזט ווערען

בעשטעטיגט דעם קהלה-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1933

היינט איז אין דער קהלה-קאנצעלאריע אנגעקומען פון מיניסטעריום דער בעשטעטיגטער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1933. דער בודזשעט איז בעשטעטיגט געווארען בלויז מיט קליינע שנוים.

צום בעשטעטיגטען בודזשעט איז צוגעלעגט א בריף פון מיניסטעריום, אין וועלכען די קהלה ווערט אויפגעפאדערט תיכף איבערצונעהמען די שחיטה. אויב די לאדזשער קהלה-פערוואלטונג וועט נישט איבערנעהמען די שחיטה ביזן 1 אקטאבער 1933, וועט קעגען יעדען פערוואלטונגס-מיטגליד בעזונדערס אנגעווענדעט ווערען די שטראף-סאנקציעס, וועלכע זענען פאראויס געזעהען אין געזעץ.

דאס מיניסטעריום וויזט אויך אן אויף דער וויכטיגקייט פון איבערנעהמען די שחיטה אלס הכנסה-קוואל.

גלייכצייטיג בצריהרט דאס מיניסטעריום אינם בריף אויך די פראגע וועגן לאדזשער הויפט-רב, דאס מיניסטעריום באויפטראגט דעם ענין ווי אמגיכסטען צו ערלעדיגען און צוצושיקען די געהעריגע פארשלאגען דער לאדזשער וואיעוואדזטווע.

2 פוילישע פליהער נישט געלונגען צו פליען איבערן אטלאנטיק

ביידע פליהער זענען לייכט-פערוואונדעט געווארען צוליב א קאטאסטראפע מיט'ן עראפלאן

ניו-יארק, 8. (ספ. טעל.) צוויי פוילישע לופט-פליהער בראניסלאוו בעניאמין און יוזעף אדאמאוויטש, וועלכע פליהען אויפ'ן „זיסטען אדלער" זענען ארויסגעפלויגען 5 מיט 6 מינוט אויפ'ן פליה-פלאץ אין בעטפיעלד ביי ניו-יארק.

די לופט שיף איז אריין אין דער ריכטונג פון ניופינלאנד.

דער ציל פון דיזער לופט-רייזע איז איבער'ן אטלאנטיק קיין פוילען.

ניו-יארק, 8. (ספ. טעל.) די ברודער אדאמאוויטש זענען אינדוסטריעלער און פערנעמען זיך מיט לופט פליהעריי שוין 8 יאהר.

מען האלט אז די וועלען פליהען קיין ווארשא.

ניו-יארק, 8. (ספ. טעל.) מיט דער לופט-שיף פון די ברודער אדאמאוויטש איז געשעהען א קאטאסטראפע.

נאכדעם ווי די פליהער זענען שוין געהאט אפגעפלויגען 1,800 קילאמעטער, האבען זיי בעשלאסען זיך אבצושטעלען אין ניי-פינלאנד, כדי זיך צו בעזארגען מיט בענזין.

ווי נאר זיי האבען זיך אראפגעלאזען אויף דער ערד, האט זיך דער עראפלאן איבערגעקעהרט, צוליב'ן שטארקען ווינד.

די פליהער זענען לייכט פערוואונדעט געווארען. זיי פאהרען צוריק קיין ניו-יארק אויף א שיף.

פארק „העלענאוו"

צופאהר-טראמוואי 4 און 8.

היינט, מיטוואך, דעם 9 אויגוסט, 9 א זייגער אוונט

איינציגער רעליגיעזער קאנצערט

פון קעניג החזנים ר' גרשון סיראטא

אין קאנצערט געמט אנטייל די טאכטער פון אויבער-קאנטאר, די בעריהמטע זינגערין

העלענא סיראטא

(מעצא-סאפראן)

איז פראגראם: רעליגיעזע תפלות. פאלקס-לידער און אפערן-אריעס. סאלא-געזאנג און דועטען מיט בעגלייטונג פון סימפאנישען ארקעסטער.

פון 5.30 שפילט דער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיר. טעאדאר רידער ספעציעלע יודישע מוזיק.

ביים קלאוויר: נפתלי סיראטא.

בילעטען צום פרייז 1.09 זל. צו בעקומען אין טערקישער קאנדיטארײ פיעטריקאווער עק פאלודניאווא און אין קאסע פון „העלענאוו".

Dr Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזי-קראנקהייטען

צו לעטשניצע-פרייזען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוענד.

סטארשי פעלדשער

ישראל לייב ברעגמאן

צוריקגעקעהרט

קעלמא 28, טעל. 240-43

גאלד, זילבער, ביזשוטעריע

גאלדענע ציינער און לאמבארד-קוויטען

קויפט און צאהלט די העכסטע פרייזען

L. Korzeń, Pomorska 26.

קומט און איבערצייגט אייך!

4086

אונזער קיעראווניק

HENRYK HERCBERG

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען פאטער

נ"ע

ישראל אלימלך

דאס פערסאנאל

פון דער ווייז- און מעהל-פאבריק

„WINEA"

צוליב'ן טויט פון מיין אונפערגעסליכען שוויגערפאטער

ישראל אלימלך הערצבערג נ"ע

(זאוויערטשע)

וועלכער איז פון מיר אוועקגעריסען געווארען זונטאג, דעם 6-טען שיערפיען, דריק איך אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל דער ליבער שוויגערמוטער, שוואגערס, שוועגערינס, אנקעל און טאנטע

שמואל בוכוויץ

לאדז, פיעטריקאווער 62.

4091

נעגען שוויס פון די פיס

צו בעקומען ביים

ציימונגס-פערקויפער

וועלניארזש.

סטארי רינעק 1.

הרינו מביעים בזה את רגשי השתתפותנו העמוקה לחברנו, חבר נשיאות הקרן הקימת לישראל, מר אהרן אסט בצערו הגדול למות עליו

אחותו ז"ל

בעבודתו למען גאולת הארץ ימצא את נחומיו!

קרן קימת לישראל בלודז.

איינקויף פון גאלד זילבער ביזשוטעריע און לאמבארד = קוויטעם צו די אלערהעכסטע פרייזען געוויסענהאפטע בעדינונג.

I. SOŁOWEJCZYK

פיעטרקאווער 27

(פריער שרודמיעסקא 5)

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון לונגען- הארץ- און סקלעראז-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוו.

אונזער קיעראווניק

HENRYK HERCBERG

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען פאטער

נ"ע

ישראל אלימלך

דאס פערסאנאל פון דער פירמע

Fabryka Wódek i Likierów

„BACHUS"

4090

פערלענגערט דעם פרעווענץ-ארעסט פון די ארעסטירטע רעוויזיאניסטען

ירושלים, 8 (י.ט.א טעלעגראַפיש).

פאַר'ן בריטישען אויספאָרשונגס = ריכטער זענען היינט געשטעלט געוואָרען די ארעסטירטע רעוויזיאָניסטען, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אָנגעהערען צו אַ טעראָריסטישע אָרגאַניזאַציע.

דער פאָרשלאַג פון פראָקוראָר צו פערלענגערען דעם פרעווענץ-ארעסט פון די ארעסטירטע, איז אָנגענומען געוואָרען.

די אָרעסטירטע ווערען אָנגעקלאָגט אין בע-גיהען מעשים, וואָס די פראָקוראַטור בעטראַכט אלס העצערישע.

די אָרעסטירטע דראָהט אַ שטראָף פון 3 יאָהר תפיסה.

100,000 לעי ענטשעדיגונג

פאַר פערבאָטען די מכבי'אַדע אין טשערנאָוויץ

טשערנאָויק, (י״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פערבאָט פון די מכבי=קאַמפּס-שפּילען אין טשערנאָוויק, האָט דאָס פּרעזידיום פון „מכבי" גע-פאָדערט פון דער שטאָדט פערוואַלטונג אין טשער-נאָוויק 100,000 לעי ענטשעדיגונג. די שטאָדט-פערוואַלטונג האָט איבערגעגעבען דעם ענין אַ פינאַנס-קאָמיסיע, וועלכע האָט ערלעדיגט די פאָדע-רונג פון „מכבי" אין פּאָזיטיווען זין.

בעזייטיגט דעם היינע-דענקמאל אין האמבורג

בערלין. (יט"א) „פּאָסישע צייטונג" מיילט מיט: לויט'ן בעשלוס פון שטאָטישען סענאַט איז דער דענקמאָל פון היינריך היינע בעזייטיגט געוואָרען פון האמבורגער שטאָטישען פארק.

באד-פערבאט פאר יודען אין ערלאנגען

בערלין. (יט"א) דער בירגערמייסטער פון ערלאַנגען האָט פעראָרדענט צו שליסען דעם צוטריט פון די יודען צו די באָד=אנשטאַלטען לויט'ן מוסטער פון נירענבערג.

געשטארבען פראפ. וול. מאזורקעוויטש

וואַרשאַ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) בעכטען איז געשטאָרבען אין וואַרשאַ דער פּראָפעסאָר וולאַדיסלאַוו מאַזורקעוויטש, אין עלטער פון 62 יאָהר.

אפגעברענט טשארטאריסק

200 יודישע משפחות געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ

ראָוונע, 8. (יט"א טעלעגראַפיש) דאָס שטע-טעל טשאַרטאָריסק, לעבען לוצק, האָט אָפּגעברענט. 200 יודישע משפחות זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ.

דער באנקראט פון היטלעריזם

איז אויך א געפאהר פאר אייראפא

פּאַריז, 8 (ספּ. טעל.)

„ל'אָרדר" שרייבט וועגען די 6 חדשים זינט היטלער איז ביי דער מאַכט און קומט צום אויס=פיהר, אז דער נייער רעזשים אין דייטשלאַנד האָט באַנקראָטירט.

מען דאַרף זיך אָבער נישט מיט דעם פרצה-ען — שרייבט די צייטונג — ווייל די דאָזיגע ער-שיינונג שטעלט מיט זיך פאָר די גרעסטע געפאַהר.

די נאַציאָנאַל=סאָציאַליסטען האָבען אין זיי-ערע הענד אַלע מאַכט=מיטלען און קיינער קאָן זיי נישט אומוואַרפען.

אין מאָמענט, ווען די היטלעריסטען וועלען זעהען אַ נישט אויסמיידענדע קאַטאַסטראָפע, וועלען זיי אַריינפיהרען די דייטשען אין אַן אינערליכער אַוואַנטורע, וואָס קאָן דערפיהרען צו אַ פייער אין אייראָפּע.

יודען טארען אין פראנקפורט נישט האנדלען מיט פיש און פלייש

אין האמבורג מעגען זיי האנדלען מיט תבואה

בערלין (יט"א) אויף אַ פערזאַמלונג פון פיה-סוחרים אין פראַנקפורט איז בעשלאָסען געוואָ-רען אליינצופיהרען אַ „נומערוס-קלאַוזוס" פאַר יו-דישען פיה-האַנדעל אין גאַנצען פראַנקפורטער קרייז.

עס איז געשאַפען געוואָרען אַ קאָאָפּעראַטיוו, צו וועלכען עס געהערען 23 אַרישע פיה-הענדלער און וועלכער וועט נישט צולאָזען קיין יודען צו דעם דאָזיגען מסחר.

גלייכצייטיג איז געגרינדעט געוואָרען אַ פער-באַנד פון אַרישע פלייש-הענדלער, וועלכער האָט בעשלאָסען אַרויסצושטויסען יודען פון פלייש מסחר.

אין דעם צענטראַל-פאַרבאַנד פון האַמבורג בעשלאָסען געוואָרען, אַז היות די שחיטה איז פערבאָטען, האָבען יודען נישט וואָס צו טאָן אין דעם פלייש-האַנדעל.

פון האַמבורג דאַגעגען ווערט מיטגעטיילט, אַז דער דאָרטיגער תבואה-הענדלער-פערבאַנד, בראָש פון וועלכען עס שטעהט דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסט האַרטווינג, האָט אָבגעהאַלטען אַ פערזאַמלונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאָסען געוואָרען, נישט צו מאַ-כען יודישע תבואה-סוחרים קיין שום שוועריגקייטען אין קרייז האַמבורג.

די טאג-ארדנונג פון דער דריטער סעסיע פון ראט פון דער יודישער אגענץ

לאָנדאָן. (יט"א) די טאָג-אָרדנונג פון דער דריטער געוועהנליכער סעסיע פון ראט פון דער יודישער אגענץ, וואָס וועט אָפּגעהאַלטען ווערען אין פראָג דעם 31=טען אויגוסט און 1-טען סעפּטעמבער ה. י. איז פאָלגענדער:

ערשטע זיצונג, דאָנערשטאָג, דעם 31 אוי-גוסט, 1) עפענונגס-רעדע פון פאָרזיצער פון ראַט. 2) עפענונגס=רעדע פון פרעזידענט פון דער יו-דישער אגענץ. 3) פּאָליטישער בעריכט פון דער עקזעקוטיווע, 4) וואַהלען פון אַ לעגיטימאַציאָנס=קאָמיסיע.

צווייטע זיצונג דעם 31=טען אויגוסט. 5) בעריכט פון דער לעגיטימאַציאָנס-קאָמיסיע, 6) בעריכטען פון דער אַגענץ-עקזעקוטיווע פאַר'ן פעריאָד 1931.32 (לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָ=ניזאַציע, אימיגראַציע, פינאַנסען), 7) בעריכט וועגען די פּלענער צו רעאָרגאַניזירען די יודישע אגענץ, 8) די וואַהלען פון קאָמיסיעס.

דריטע זיצונג, פרייטאָג, דעם 1=טען סעפּ-טעמבער, 9) דיסקוסיע איבער די בעריכטען.

פירטע זיצונג, דעם 1-טען סעפּטעמבער, 10) פּאַרטזעצונג פון דער דיסקוסיע, 11) בעריכ-טען פון די קאָמיסיעס און אָפּשטימונג פון די פאָרשלאָגען, 12) די וואַהלען פון די אַגענץ-אָר-גאַנען, 13) שלוס פון דער סעסיע.

ווער עס איז רבקה פייגין

וואס מען גיט איבער פון די רעוויזיאניסטישע קרייזען

וואַרשאַ, 8 (י.ט.א. טעלעפאָניש)

פון רעוויזיאָניסטישען סעקרעטאַריאַט איז מען מודיע, אַז אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די ארעסטען פון די רעוויזיאָניסטען אין ארץ-ישראל, איז געשעהן לויט דער אַנווייזונג פון דער מיטגלידערין פון בית״ר, רבקה פייגין, וועלכע שטאַמט פון רומעניען. האָט דער רעוויזיאָניסטי-שער צ. ק. אין וואַרשאַ זיך געווענדעט צו די רעוויזיאָניסטען אין רומעניען מיט דער אָנפראַגע אויף דער פּערזאָן פון רבקה פייגין.

נעכטען איז דערהאַלטען געוואָרען אַ טעלע-גראַפישע תשובה פון רומעניען, אַז פייגין האָט הינטער זיך אַ טונקעלע פערגאַנגענהייט. זי איז געווען די פּריוואַט-סעקרעטאַר-ין פון רומענישען אַנטיסעמיטישען פּאָליטיקער באַגאַ.

אין רומעניען איז זי שפּעטער געווען אַ מיטגליד פון „גרדוניה", פון וואַנען זי איז בע-זייטיגט געוואָרען צוליב איהר אומאָראַלישער אויפפיהרונג. צוליב דעם זעלבען האָט זי אויך נישט געקאָנט בעקומען קיין סערטיפיקאַט צו פאָה-רען קיין ארץ ישראל. ערשט נאָכדעם ווי זי האָט חתונה געהאַט מיט אַ פּועלי-ציוניסט, איז איהר געלונגען אַריינצופאָהרען קיין ארץ-ישראל.

מען זאל האבען געפונען גאלד נישט ווייט פון ווארשא

וואַרשאַ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר-רעספּאָנדענט) אין וואַרשאַ האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז דער רעסטאָראַטאָר סאָליס, זגאַדע 4 האָט געפינען אין זיין פּאָלוואַרק, נישט ווייט פון וואַרשאַ, גאָלד.

ביים גראָבען אין דער ערד, האָט מען זיך אָנגע-שטויסען אויף גאָלד-זאַמד.

אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועט זיך פערנעהמען מיט אויספאָרשען דעם גאָלד-זאַמד.

שטרייק אין שטראסבורג דויערט

פּאַריז, 8. (ספּ. טעל.) פון שטראַסבורג איז מען מודיע, אַז דער שטרייק-קאָמיטעט האָט אויסגע-דריקט די גרייטקייט אָנצונעהמען אַנאויסגלייך פון אַרבייטס-מיניסטעריום.

די אינדוסטריעלער ווילען אָבער נישט אָנקניי-פּען קיין שום קאָנטאַקט מיט די אַרבייטער, אַזוי לאַנג ווי די לעצטע זענען נישט צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

נעכטען איז אין שטראַסבורג געווען רוהיג.

ארעסטירט ד"ר יעלין און ליכטער

ירושלים, 8. (יט"א טעלעגראַפיש) היינט זע-נען דאָ אַרעסטירט געוואָרען די רעוויזיאָניסטען ד"ר יעלון און ליכטער.

ארעסטירט עבערט'ס זוהן

בערלין, 8 (ספּ. טעל.)

די פּאָליציי האָט אַרעסטירט דעם זוהן פון געוועזענעם דייטשען מלוכה-פּרעזידענט עבערט, צוזאַמען מיט צוויי סאָציאַליסטישע דעפּוטאַטען. די אַרעסטירטע האָט מען אָפּגעפיהרט אין אינטער-נירונגס-לאַגער אין אָראַניענבורג.

דערשאסען א סאציאל-דעמאקראט

בערלין, 8 (ספּ. טעל.)

דער געוועזענער סעקרעטאַר פון בייערישען פּרעמיער אייזנער-פעכענבאַך, איז דערשאָסען גע-וואָרען, בעת מען האָט איהם איבערגעפיהרט אין קאָנצענטראַציע-לאַגער. ער איז געווען אַ סאָציאַל-דעמאָקראַט.

א קאטאסטראפע אין א קויהלען-גרובען

סאָסנאָוויק, 8 (טעלעפאָניש)

בעת אַן אויסנעהמען קויהלען פון דער שיכט „כראַביא בערנאַרד", זענען 2 אַרבייטער פערסמ'ט געוואָרען מיט גאַז, 1 אַרבייטער איז אומגעקומען און דעם צווייטען האָט מען אין אַ שווערען צו-שטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פראנצויזישע רעגירונג וועט זיך פריהער פערשטענדיגען מיט לאנדאן

פּאַריז, 8 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע רעגירונג האָט בעשלאָסען צו געבען די דייטשען אַ תשובה אויף זייער ענט-פער וועגען עסטרייך, ערשט נאָכדעם, ווי זי וועט זיך פערשטענדיגען מיט לאָנדאָן.

די אויפגאבע פון דער פאר-קאנגרעס-סעסיע

פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט

לאָנדאָן, (יט"א) די ציוניסטישע עקזע-קוטיווע האָט פאַנאַנדערגעשיקט צו אַלע מיטגלידער פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט בריף, אין וועלכען עס ווערט אויף דעם פאָלגענדען אופן בעגרינדעט די נויטווענדיגקייט פון דער פאָר=קאָנגרעס=סעסיע פון ציוג. אַקציאָנס=קאָמיטעט, וואָס עפענט זיך דעם 15-טען אויגוסט אין פּראַג און איהרע אויפגאַבען:

עס קען נישט זיין די אויפגאַבע פון דער א. ק. סעסיע צו בינדען מיט זיינע בעשלוסען אין אַ וועלכער עס איז פאָרם דעם קאָנגרעס. דער ציל פון דער סעסיע איז אין דער איצטיגער אויסערסט שווערער אויסערליכער און אינערליכער לאַגע צו-צוגרייטען אינערליך דעם קאָנגרעס דורך אַ מעגליך אויסשעפענדער דיסקוסיע צווישען די פּאַרטייען, דורך שאַפען דעם וועג פאַר פערהאַנדלונגען, וואָס זאָלען פאָרטגעזעצט ווערען אויף דעם קאָנגרעס און דורך שאַפען אַ מעגליכע איינשטימיגקייט בנוגע דער בעהאַנדלונג פון געוויסע דעליקאַטע פראַגען. קיינער האָט, נאַטירליך, נישט בדעה צו איבערגע-רען דעם כוחות-צוזאַמענשטעל, וואָס איז געקומען צום אויסדרוק בעת די לעצטע קאָנגרעס-וואַהלען. די אַריינגעטראָגענע רעזאָלוציעס וועלען קענען בעהאַנדעלט ווערען אין די קאָמיסיעס, וועמענס צו-זאַמענשטעל זאָל ענטשפּרעכען דעם קאָנגרעס-שליסעל.

צום סוף ווערט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די טאָרשטעהער פון אַלע פּאַרטייען וועלען זיך געפינען אין אַ גענוגענדער צאָהל אין פּראָג צום אָנהויב פון א. ק.=סעסיע, כדי עס זאָל שוין אויף דער ערשטער זיצונג, דעם 15 ה. ח. אויסגעאַרבייט ווערען אַ גענויער פּלאַן פון די בעראַטונגען.

פאַר
גאלד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד=קוויטעם
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקא
פּיעטריקאָווער 7.

ווי־כטיג פאַר דער אָרימער לאָדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז ס'איז ערעפענט געוואָרען דאָס
אמבולאטאריום
ביים פעראיין „מלבוש ערומים"
שעגקיעוויטשאַ 3/5.
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט. שיקט אויך אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים
נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אָרט אָנאַליזען. מינימאַלע אָבצאָה-לונגען. די פערוואַלטונג.

יודיש טעאַטער „פילהארמאניע" גאַרוטאָוויטשאַ 20, דיר.: ד. צעלמייסטער
היינט, מיטוואָך, 9 אָווענט די גרעסטע טעאַטער-סענסאַציע!
גאַסטשפּילען פון דעם גרויסען אַמעריקאַנער סטאַר, ליבלינג פון אַלע וועלט-טיילען, קעניג פון דער איריקאַנישער אָפּערעטע
מיכאל מיכאלעסקא
צוזאַמען מיט דער פּענטמענאַלער פּרימאַדאָנע
בעטי סימענאוו
אין דער גרויסער אויסערגעוועהנליכער אימפּאָזאַנטער אָפּערעטע אין 3 אַקטען, (6 בילדער) 30 נומערן געזאַנג און טענץ
דער לעצטער טאנץ

בילעטען זיי בו קומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

לאָדז, 9 אויגוסט 1933

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 9 אויגוסט 1933

וואָס סעווערינג האָט נישט געטון

רעוואָלוציעס וועגען ערב נאַצי־רעזשים אין דייטשלאַנד

צווישן די דייטשע עמיגראַנטן האָט זיך אָנגעהויבן אין דער אויסלענדישער פּרעסע אַ שאַרפע פּאָלעמיק.

עס איז בעוואוסט וואָס פאַראַ שווערע געגנזייטיגע בעשולדיגונגען עס זענען ענטשטאַנען צווישן די פראַנצויזישע עמיגראַנטן נאָך דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציע. אויך צווישן די דייטשן פון ווילהעלמס צייט (פון די זיבעציגער יאָהרען פון פאַרגאַנגענעם יאָהרהונדערט ביז צום וועלט־קריג), איז געווען בעקאַנט אַ בעזונדערער קלאַס פון די אַזוי גערופענע „דייטשע עמיגראַנטן". דאָס זענען אָבער געווען מענשן, וועלכע זענען געווען אין פּאָליטישער היבזיכט וויניג בעקאַנט סיי דער דייטשער בעפעלקערונג, סיי דער אויסלענדישער פּאָליטישער וועלט. איצט האָט זיך די לאַגע געענדערט. די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע איבערקערעניש האָט אַרויסגעוואָרפן קיין אויסלאַנד אַ גרויסע גרופּע געוועזענע זעהר אָנגעזעהענע פּאָליטישע טוער, אין די הענט פון וועלכע עס האָט זיך געפונען דער גורל פון דייטשלאַנד אין משך פון אַ ריהע יאָהרען, איצט זענען זיי נישט ביי דער אַרבייט.

אין פראַנצויזישן זשורנאַל „אינפאָרמאַסיאָן" איז אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקל פון געוועזענעם פּרייסישן פינאַנץ־מיניסטער אָטאָ פאָן קלעפּער, עס איז סימפּטאָמאַטיש דער פאַקט אַליין וואָס אַזאַ אַרטיקל איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אין אַ פראַנצויזישן זשורנאַל: דער געוועזענער פּרייסישער פינאַנץ־מיניסטער האָט דערמיט איבערגעריסן אַלע בעציהונגען מיט זיין היימאַט, ער האָט שוין נישט וואָס צו פאַרלירען און רעדט אָפענע דיבורים.

עס ווייזט זיך אַרויס אַז די ווייַמאַרער קאָנסטיטוציע האָט זיך געענדיגט שוין דעם 20־טען יולי 1932, צוליב דער שולד פון געוועזענעם דיקטאַטאָר פון פּרייסן, דעם אינערן־מיניסטער סעווערינג.

אַ מאָדנע גורל פון אָט דעם דאָזיגן געוועזענעם פּאָליטישן טוער אין דייטשלאַנד! וויפיל לויב געזאַנגען עס איז דעם סעווערינגן אויסגעקומען צו הערען אין משך פון זיין פּאָליטישער קאַריערע, עס איז געווען אַ צייט, אַז סיי פון לינקס, סיי פון רעכטס האָט מען איהם געהאַלטען פאַר דעם רעטער פון דייטשלאַנד פון דער קאָמוניסטישער געפאַהר. סעווערינג האָט גע'שמט אַלס דיקטאַטאָר, נאָר פון די ערקלערונגען פון זיין געוועזענעם קאָלעגע, געוועזענעם פינאַנץ־מיניסטער פאָן קלעפּער, איז צו זעהן, אַז אין דעם ענטשיידענעם מאָמענט, אין מאָמענט ווען די געפאַהר מצד די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטן איז שוין געווען בולט, האָט סעווערינג נישט אַרויסגעוויזען קיין סמנים פון ענטשלאָסענקייט און איניציאַטיווע און דערמיט האָט ער געבראַכט דייטשלאַנד צו דער איצטיגער פּאָליטישער קאַטאַסטראָפע.

דער דאָזיגער היסטאָרישער עפּיזאָד איז זעהר אינטערעסאַנט.

אַ פּאָר טאָג פאַר'ן 20־טען יולי 1932, ווען פאָן פּאַפּען האָט געמאַכט זיין פּאָליטיש איבערקערעניש, איז דער געוועזענער פּרייסישער פּרעמיער־מיניסטער בראַון קראַנק געוואָרען. דעריבער, דערצעהלט ווייטער פאָן קלעפּער, האָב איך געהאַלטען פאַר נויטיג צו טיילען זיך מיט מיינע איינדרוקען און אויספיהרונגען מיטן אינערן־מיניסטער סעווערינג, צו דער צייט איז דער רייכסטאָג שוין געווען צולאָזען און די נייע וואַהלען זענען געווען בעשטימט אויפ'ן 31־טען יולי. קודם־כל האָט סעווערינג געהאַלטען פאַר אוממעגליך אַז די רעגירונג זאָל זיך אַריינמישען אין די וואַהלען. ער האָט מורא געהאַט, אַז די לינקע קרייזען וועלען אויפהויבען געגען איהם אַ שאַרפע אַגיטאַציע, אַנדערש האָט געמיינט פאָן קלעפּער, ער האָט געהאַלטען אַז דער מאָמענט איז אַ זעהר ערנסטער און אַז די רעגירונג דאַרף אונטערנעהמען ענטשיידענע מיטלען געגען דער וואַקסענדער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער געפאַהר.

מיט עטליכע טאָג שפּעטער איז פאָרגעקומען די בעוואוסטע נאַציאָנאַל - סאָציאַליסטישע מאַניפעסטאַציע אין אַלטאָנאַ, די מאַניפעסטאַציע איז פאַרלאָפען געוואָרען דורך דעם סאָציאַל־דעמאָקראַטישן פּרעפעקט פון דער שטאָט. סעווערינג האָט אָבער נישט געהאַלטען פאַר מעגליך צו בעזייטיגען דעם דאָזיגן פּרעפעקט פון זיין פּאָסטען, אַלע אומשטענדען האָבען גערעדט דערפאַר אַז די רעגירונג דאַרף אונטערנעהמען ענטשיידענע מיטלען, און דאָך איז סעווערינג געבליבען פּאַסיוו.

„דעם 19 יולי האָט פאָן פּאַפּען, שרייבט פאָן קלעפּער, אונז איינגעלאַדען אויף אַן אינטימער זיצונג, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען 10 אַ זייגער דעם 20 יולי, אין דעם זעלבען טאָג בין איך שוין געווען אינפאָרמירט וועגן דעם פאַרשטייענדען פּראָיעקט פון פאָן פּאַפּען, 9 אַ זייגער אינדערפריה האָב איך געבעטען סעווערינגען אַרויסצוווייזען עפּעס אַקטיווקייט. ער האָט זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט פון אַקטיווען ווידערשטאַנד. ער האָט ערקלערט אַז ער וויל נישט נעהמען אויף זיך די פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַ בירגער־קריג, דעריויף האָב איך געענטפערט, אַז פאָן פּאַפּען וויל אויספיהרען זיינע פּלענער און ער וועט אָפּטרעטען ביי אַן ענערגישען קאָנטר־אַטאַקע, איך האָב אָבער נישט געקענט איבערצייגען סעווערינגען.

בעת דעם צווייטן געשפּרעך צווישן סעווערינג און [illegible] פאָן פּאַפּען האָט דער לעצטער ערקלערט, [illegible] פּאָסטענס און ער האָט אַרויסגעזאָגט זיין איבערצייגונג, אַז סעווערינג אַליין, אין זיינע אייגענע אינטערעסען און פּרעסטיזש וועט גוטוויליג אַוועק פון זיין פּאָליטישער טעטיגקייט. סעווערינג האָט דערויף געענטפערט: „אַ רעפּובליקאַנישער מיניסטער לאָזט קיינמאָל נישט איבער זיין פאָהן און נאָר מיט כוח קאָן מען איהם צווינגען צו פאַרלאָזען זיין פּאָסטען".

פאָן קלעפּער שרייבט, אַז די דאָזיגע ערקלערונג פון סעווערינגען האָט געמאַכט אויף איהם דעם איינדרוק אַז סעווערינג האָט געענדערט זיין פריהערדיגע מיינונג, דאָס זענען אָבער נאָר געווען ווערטער.

די בעשולדיגונג, וועלכע קלעפּער וואַרפט פאַר דעם געוועזענעם פּרייסישן אינערן־מיניסטער סעווערינג איז זעהר אַ שווערע, קלעפּער וויל אָבער אַביסעל פאַרווישען דעם איינדרוק, פון זיינע אייגענע ווערטער און ער גיט צו פאָלגענדעס צו סעווערינגס כאַראַקטעריסטיק:

אין משך פון זיין פּאָליטישער קאַריערע האָט סעווערינג נישט איינמאָל אַרויסגעוויזען טאַפּפערקייט, נאָר ער האָט געהאַט אַ פעסטען גלויבען אין דעם ריכטיגען פונקציאָנירען פון דעם דעמאָקראַטישן מעכאַניזם און אַ חוץ דעם איז ער געווען איבערצייגט אַז הינדענבורג וועט נישט דערלאָזען [illegible] אַ רעוואָלוציאָנערע דיקטאַטור".

אַ שוואַכע פאַרטיידיגונג...

די דונערנדע שטים פון פּראָטעסט

„מיט וואָס און צו וואָס גייען מיר אויפ'ן קאָנגרעס?"

„מיט וואָס און צו וואָס געהען מיר אויפ'ן ציוניסטישן קאָנגרעס? די דאָזיגע פראַגע שטעלט אין אַן אַרטיקל אין „נ. דז." ד"ר י. טהאָן, וועלכער שרייבט צווישן אַנדערען:

קודם־כל וועגען דער אַלגעמיינער לאַגע פון די יודען אין דער וועלט... דער היטלעריזם האָט בעוויזען, ווי פאַרזאָרגט עס איז די קייט, אויף וועלכער עס איז צוגעבונדען די מענשליכע חיה... איין שטאַרקערער ריהר, און זי האָט זיך שוין אָפּגעריסען און לויפט אַרום פריי אויף דער וועלט, זייהענדיג מאָרד און פערוויסטונג. אויב אין סאַמע האַרץ פון אייראָפּע האָט געקאָנט אויסברעכן אַזאַ פּעסט, דאַן קאָן מען ווירקליך נישט וויסען, וואו און וואָס עס וואַרט אויף אונז מאָרגען. דער ציוניסטישער קאָנגרעס איז די ערשטע יודישע רעפּרעזענטאַטיווע פערזאַמלונג, וועלכע קומט זיך צונויף נאָכ'ן אויסברוך פון דער דייטשער קאַטאַסטראָפע, זיין פליכט וועט דעריבער זיין צו געפינען עפּעס מעכטיגע ווערטער, וועלכע וועלען ווי אַ דונער טרעפען די היטלעריסטישע חיה און די אַלע, נאָך נישט דערוואַקסענע פּערזענישען, וועלכע זענען געבוירען געוואָרען פון זיין זוימען אין פערשידענע לענדער און פּרובען אויפהויבען זייערע עקעלהאַפטע קעפּ.

אָבער גלייכצייטיג דאַרפען די דאָזיגע ווערטער מיטטיילען דער וועלט דעם אונבויגזאַמען ווילען פון 16־מיליאָניגען פאָלק צום האַרטנעקיגען פאַרטיידיגונגס־קאַמף געגען די שונאים, וועלכע האָבען זיך אָנגעזעצט אויף אונזער כבוד און אויף אונזער עקזיסטענץ. אויב דער היטלעריזם דאַרף זיך פאַר אונז ווייזען פאַר יענער טייוואָלישער קראַפט, וועלכע וועט פערזינקען די וועלט אין שרעקליכען תהום פון בלוט און פלאַמען, פון האַס און קללות, און די גאַנצע וועלט וועט זיך אונטערגעבען אָט דער בעסטיע, דאַן זאָל זי וויסען, אַז דאָס יודענטום וועט זיין נישט דער איינציגער קרבן איהרער. אויב די אַנטיסעמיטישע חיה וועט זיך אַרויסווייזען אַזוי שטאַרק, אַז זי וועט אונז אַראָפּשטויסען אין אָפּגרונד, דאַן וועט דער אָפּגרונד פאַרשלינגען נישט בלויז אונז. און וואָס אַנבעלאַנגט דעם היטלעריזם גופא וועט מוזען געפונען ווערען אַ וואָרט, וואָס זאָל זיין ענליך צום אַלט־ביבלישען: דער קריג צווישן גאָט און עמלק זאָל דויערן איבער אַלע דורות.. נישטאָ קיין הסכם און אַפילו קיין מאָמענטאַלער וואַפענשטילשטאַנד צווישן דעם יודישען פאָלק אַלס גאַנצעס און דער היטלעריסטישער קאַנאַליע. און ווירקליך, דער האַרבער גורל האָט אונז אָנגעוואָרפען נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי בוכשטעבליך: אַ קאַמף אויף טויט און אויף לעבען.

יאָ, מיר קומען אויפ'ן קאָנגרעס מיט אַ שרעקליכער אָנקלאַגע. אַז אַזאַ ראַסען־היטלער קאָן איינאיינעם מיט זיינע [illegible] און דורך דעמאָראַליזירטע אויסוואורפן אונבעשטראָפט פייניגען מיט זיין עקלהאַפטיג וואָרט און מיט אַכזריות'דיגער טאַט אַן אַלט פאָלק, וואָס האָט שוין אַזוי פיל געשאַפען און האָט נאָך מעהר ווילען און קראַפט צו שאַפען. פון דער קאָנגרעס־טריבונע וועלען אויפדונערען אָט די שרעקליכע אָנקלאַגעס אונזערע, אַזוי, אַז אַפילו טויבע זאָלען דערהערען. אָט מיט וואָס און צו וואָס מיר קומען צום קאָנגרעס.

אָבער אויך אין ציוניזם אַליין ברענגען מיר נישט בלויז פריידיגע לידער. אמת איז, אַז מיר האָבען הינטער זיך אַ צוויי־יאָהריגען פעריאָד פון לעצטען קאָנגרעס, פול מיט פּראָדוקטיווער אַרבייט און בולטען פאָרטשריט... דאָס יודישע פּאַלעסטינע האָט זיך פאַר דער צייט זעהר בעדייטענד פונאַנדערגעבויט... אָבער מיר ברענגען אויך שווערע אָנקלאַגעס: די, וועלכע האָבען אונז צוגעזאָגט הילף, וואַרפען אונז שטיינער אונטער די פיס. פּלוצים בעווייזט זיך ווידער דער פרענטש־ראַפּאָרט, וועלכער איז זיכער נישט דורכגעדרונגען מיט סימפּאַטיע פאַר דער יודישער נאַציאָנאַלער היים און איהר שנעלער פונאַנדערבויאונג. דער פרענטש קומט פון יענע קרייזען. און יענע צייטען, ווען די גאַנצע איינשטעלונג איז געווען געווענדעט צו זוכען פלעקען אויף דער זון. פּאַספילד האָט אַלע מאָל געשיקט זיינע מענשן, וועלכע האָבען געדאַרפט אויפדעקען די עוולות פון די אַראַבער און בעווייזען, אַז עס איז אוממעגליך אויסצופיהרען דעם מאַנדאַט.

מיר מוזען פון דער קאָנגרעס־טריבונע אויפערגעבען דער עפענטליכער מיינונג פון דער וועלט, וואָס מיר האָבען פאַקטיש אויפגעטון נישט בלויז פאַר זיך, נאָר אויך פאַר די פּאַלעסטינער אַראַבער און וואָס עס ווערט אונז געטון. מיר ברענגען פרייהייט און וואוילשטאַנד און אונז גיט מען שטערונגען און קייטען.

דער אַרעסט פון מאַהאַטמאַ גאַנדהי

גאַנדהי האָט אָנגעוואוירען פיל פון זיין פּרעסטיזש

בעת דער לעצטער דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט האָבען די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג מיט צופרידענהייט קאָנסטאַטירט, אַז די לאַגע אין אינדיען האָט זיך בעדייטענד פערבעסערט. מען קאָן נישט לייקענען, אַז די רעגירונג האָט געהאַט אַ געניגענדען גרונד פאַר דער דאָזיגער בעהויפּטונג. די קאָמפּליקאַציעס, וועלכע זענען איצט ענטשטאַנען אין אינדיען, ווי ערנסט זיי זאָלען נישט זיין, גיבען דאָך דאָס רעכט ענגלאַנד צו בעהאַנדלען די לאַגע מיט אַ גרויסער דאָזע אָפּטימיזם.

אַ גרויסע בעדייטונג אין דער עוואָלוציע פון די אינדישע געשעהענישען האָט דער פאַקט, וואָס דער אָנזעהן פון גאַנדהי'ן איז בעדייטענד געפאַלען. וועגען דעם זאָגט עדות דער פאַקט, וואָס זיין לעצטער תענית האָט נישט געפונען אין אינדיען יענעם אָפּקלאַנג, וועלכען עס האָט געהאַט דער ערשטער הונגער־שטרייק פון מאַהאַטמאַ. זעהר סימפּטאָמאַטיש איז, וואָס אויף דער קאָנפערענץ פון קאָמיטעט פון נאַציאָנאַלען קאָנגרעס, וועלכער איז נישט לאַנג צוריק פאָרגעקומען, האָט זיך די מעהרהייט אַרויסגעזאָגט געגען בענייען די קאַמפּאַניע פון פּאַסיווען ווידערשטאַנד. די מינדערהייט האָט פאַרגעלייגט אָנצוהויבן אַן אינדיווידועלע קאַמפּאַניע פון ווידערשטאַנד אָנשטאָט דער ביז־איצטיגער מאַסען־קאַמפּאַניע. געענדיגט האָט זיך עס דערמיט, וואָס די קאָנפערענץ האָט איבערגעלאָזט די נאַציאָנאַליסטען פרייע הענד אין זייערע האַנדלונגען. גאַנדהי האָט מיט זיינע אָנהענגער בעשלאָסען איצט צו שטיצען צו דער אינדיווידועלער קאַמפּאַניע, וואָס איהר ציל איז צו באָיקאָטירען ענגלישע אַלקאָהאָל־געטראַנקען און טעקסטיל־אויסאַרבייטונגען, כדי צו פאַרקלענערען די מלוכה־הכנסות און אַרונטערצורייסען די ענגלישע אינדוסטריע.

[illegible] געוואָרען מיט דער גאַנצער אויסערליכער דעקאָראַטיווקייט, וועלכע האָט אַזאַ גרויסע ווירקונג אויף דער פּסיכאָלאָגיע פון דעם מזרח־מענש. גאַנדהי האָט אָנגעהויבען דערפון, וואָס ער האָט אַוועקגעשענקט דער רעגירונג זיין סעמינאַר מיט דעם גאַנצען פערמעגען, וואָס ווערט אָפּגעשאַצט אויף אַן ערך 50.000 פונט. גאַנדהי האָט איינאיינעם מיט זיין פרוי און מיט דרייסיג נאָהענטסטע אָנהענגער געזאָלט זיך לאָזען אין וועג אַריין, כדי צו פּראָפּאַגאַנדירען די קאַמפּאַניע, נישט נעהמענדיג מיט זיך קיין שום געלד און לעבענסמיטלען און זיך דערנעהרען דערפון, וואָס עס וועלען זיי דערלאַנגען די באַרמהערציגע איינוואוינער פון וועג. די קאַמפּאַניע האָט זיך אָבער נישט אָנגעהויבען, ווייל גאַנדהי איז פערמשפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר טורמע און די מאַכט האָט דעם מאַהאַטמאַ טאַקע באַלד געלאָזט אַרעסטירען.

אָבער לויט די ידיעות פון קאַלקוטאַ האָט זיך די בעפעלקערונג דאָסמאָל בכלל בעצויגען גאַנץ גלייכגילטיג צו דער איניציאַטיוו פון גאַנדהי. אַפילו די נאָהענטסטע מיטאַרבייטער זיינע האָבען איהם געראָטען נישט אָנצוהויבען די קאַמפּאַניע, כדי נישט צו געבען דער מאַכט קיין גרונד אונטערצונעהמען רעפּרעסיעס. אָבער גאַנדהי איז געבליבען ביי זיין בעשלוס און דעם ערשטען אויגוסט ווען ער האָט זיך פאָרגענומען אין וועג אַריין, איז ער איינאיינעם מיט זיין פרוי און די אַנדערע בעגלייטער זיינע געוואָרען אַרעסטירט. ווען די אַרעסטירטע זענען געבראַכט געוואָרען קיין פּונאַ, האָט מען זיי בעפרייט. גאַנדהי איז אָבער נאָכאַמאָל אַרעסטירט געוואָרען, ווען ער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו ערפילען די פאָראָרדנונג פון דער מאַכט אָפּצוהאַלטען די קאַמפּאַניע פון נישט בעהאָרכזאַמקייט.

די נייע קאַמפּאַניע האָט די ענגלישע מאַכט [illegible] נישט איבעראַשט [illegible]

געוואָרען נייע אינצידענטען און גאַנץ ערנסטע צוזאַמענשטויסען. אין די מאָטיוען פאַרוואָס גאַנדהי איז אַרעסטירט געוואָרען האָט די רעגירונג אָנגעוויזען, אַז אייגענטליך איז נישטאָ קיין גרויסער אונטערשיד צווישן אַ מאַסען־קאַמפּאַניע נישט צו געהאָרכען דער מאַכט און אַן אינדיווידועלער קאַמפּאַניע און אַז אין ביידע פאַלען מוז קומען צו אינצידענטען און צו עקסצעסען, אָבער עקסצעסען זענען אַ זאַך, צו וועלכער מען איז אין אינדיען געוואוינט און קיינער וועט זיך פאַר דעם נישט אָפּשרעקען. וויכטיג איז דאָס, וואָס אין דעם פאַל האָט די איניציאַטיוו פון מאַהאַטמאַ שוין נישט געפונען אין לאַנד יענעם אָפּקלאַנג וואָס פריהער און דעריבער האָט די רעגירונג נישט מורא פאַר די מעגליכע צוזאַמענשטויסען.

און אָט דער פאַקט זאָגט עדות וועגען אַ געוויסען איבערברוך, וועלכער איז פאָרגעקומען אין די שטימונגען פון דער בעפעלקערונג אין אינדיען.

א ברוך, וועלכער איז געקומען אַלס רעזולטאַט פון דער צווייטער קאָנפערענץ ביים קיילעכדיגען טיש אין לאָנדאָן. פאָרמעל האָט די קאָנפערענץ נישט געגעבען קיין רעזולטאַטן, ווייל עס איז אוממעגליך געווען אויסצוגלייכען די אינטערעסען פון דער אינדישער מעהרהייט מיט דער מוסולמענישער מינדערהייט. אָבער די פּאָזיציע פון ענגלאַנד, וועלכע האָט געשפּילט אויף דער קאָנפערענץ די ראָלע פון אַ פרידענספאַרמיטלער, וואָס איז גרייט אַפילו צו געבען אינדיען זעלבסטשטענדיגקייט, האָט געמאַכט אַן איינדרוק אויף די נאַציאָנאַליסטישע קרייזען: זיי האָבען זיך אָפּגערוקט פון גאַנדהי'ן, וועלכער איז געהאַט [illegible] פון דער קאָנפערענץ.

ניי ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי ער פאלקסבלאט

מיטוואך 9 יז מנחם אב תרצ"ג

אויגוסט

זון־אויפגאנג 4.8
זון־אונטערגאנג 7.13

3 גלית הפלישתי'ס פון בזשעזשין

וואס איינער איז דערהרג'עט געווארן, און 2 האבען בעקומען צו 5 יאהר

(2) די משפחה גאליאט איז א לענגערע צייט געווען די שרעק פון בזשעזשינער פאוויאט.

די דריי ברידער גאליאט האבען ספעציעל פערפאלגט די לעציקעס.

זיי האבען בעמליך געמאכט א סך איינברוכס־גנבות און אנפאלען מיט געווער אין די הענד.

איינער פון די „בראטשיקעס" האט אויף'ן געוויסען געהאט אפילו א פערגוואלטיגונג.

אויף דער פעראורדנונג פון דער קריי־פאליציי קאמענדע אין בזשעזשין איז אין דער נאכט פון 3־טען אויפ'ן 4־טען דעצעמבער פעראריגעס יאהר געווארן אנ'אנפאלע אויפ'ן שטח קאלושקי—גאלקובעק און אין דארף סטארא־זשאקאוויצע, איב'ם הויז פון דעם פויער מילער, האט מען די דריי ברידער גאליאטעס געכאפט...

זיי זענען לכתחילה ארויסגעלאפען פונ'ם הויז און אנגעהויבען צו שיסען אויף די פאליציאנטען.

עס האט זיך אנטוויקעלט א שיסעריי פון ביידע צדדים, בעת וועלכער מאריאן גאליאט איז געבליבען ליגען א טויטער אויפ'ן ארט.

דער 25־יעהריגער קאזימיר און דער 23־יעהריגער טאדעאוש זענען נעכטען געשטאנען פאר'ן קריי־געריכט און אין רעזולטאט האבען די בעקומען פינף יאהר טורמע.

צוויי לאדזשיאנקעס באדען זיך

און ראמאן דער ראמאנטישער וואיט שפרינגט אין וואסער זיי צו ראטעווען!

(2) עהרגעכטען, פאר'ן שטורעם, בעת די זון האט אזוי וואזשנע געבאקט און געפרעגעלט, האבען די צוויי לעמניטשקעס, די לאדזער מיידלעך: אירענא קאנאזשעווסקא (פיעסקאווא 12) און העלענא שימאנסקא (מיעלטשארסקיעגא 19) זיך טובל געווען אין דעם טייך ווארטע ביים דארף קאנארי, ראדאמסקער קרייז.

אין א געוויסען מאמענט זענען ביידע הייס־בלוטיגע לעמניטשקעס ארייגעפאלען אין א גרוב און זיך אנגעהויבען צו טרינקען.

אויף זייערע געשרייען און געוואלדען איז געקומען צו לויפען דער וואיט פון דער גמינע קאנארי, ראמאן בוגאלא, וועלכער איז פערביי־געגאנגען דעם טייך.

ער האט נישט לאנג באלמוטשעט, ארייגע־שפרונגען אין וואסער, און מיט דער סכנה פאר'ן אייגענעם לעבען, ארויסגעשלעפט די צוויי פריי־ליינס אויף דער יבשה ארויס.

א חוץ דאס פערגעניגען, וואס ער האט געהאט פונ'ם העלדענטאט זיינעם, ווערט דער וואיט נאך אוודאי בעקומען אנ'אפצייכענונג פאר'ן ראטעווען טרינקענדע.

אשטריק, קארבאל און סובלימאט

דריי זעלבסטמארד־פאלען אין לאדז

(2) אין זיין אייגענער וואוינונג, אויף מא־ניושקי 4, האט זיך נעכטען אויפגעהאנגען דער 40־יעהריגער פעליקס בזשעזשינסקי, א וואזשנע פון פינאנצען־באאמטען־פעראיין.

פון דער שטריק האט מען איהם ארונטער־גענומען א טויטען.

ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז בזשעזשינסקי געווען א ביטערער שיכור, און איז א געוויסע צייט געווען אויף קוראציע אין קאכאנובקע. לעצ־טענס פלעגט ער אזוי שטארק שיכור'ן, אז ער פלעגט בעקומען שגעון־אנפאלען און פייניגען זיין ווייב, וועלכע פלעגט מוזען אנקומען צו דער הילף פון פאליציי.

אויפגעהאנגען האט ער זיך מסתמא אין א שיכור'ן צושטאנד.

* * *

(2) אין טויער אויף פיעטריקאווער 54 האט זיך פערסמ'ט מיט קארבאל דער 17־יעהריגער זיגמונט קיפיגראק פון ראדאגאשטש (געג. בעמא 12).

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטער שפיטאל.

די סיבה פונם טראגישען שריט איז נישט פעסטגעשטעלט.

* * *

(א) אויף קלאשטארנע 2 האט זיך גע'סמ'ט מיט קארבאל און סובלימאט דער ארבייטסלאזער, דער 42־יעהריגער הענריק ווענגלעווסקי. אין א שווערען בעוואוסטלאזען צושטאנד האט מען אפ־געפיהרט אין שפיטאל.

טעלעפאן ווערט נישט ביליגער

(א) אין שייכות מיט די קלאנגען וועגען רע־דוצירען די טעלעפאן־אפצאהלען פון אפאראטען און איבער־קאנטינגענט־געשפרעכען, אינפארמירט אונז די טעלעפאן־דירעקציע, אז קיין שום ענ־דערונגען אין דעם טעלעפאן־טאריף וועלען נישט זיין, און אז די קלאנגען זענען ממילא פאלשע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורנע

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינ־וועבער (פרייהייטס־פלאץ 2), י. הארטמאן (מלי־נארסקא 1), ח. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל־גאס 32), י. צימער וואול־טשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

פערוואונדעט און ארעסטירט קויהלען־גנבים

(2) דער באהן־וועכטער פון דער סטאציע קארלעוו, יוזעף קערנער (אביוואטעלסקא 41) האט נעכטען ביינאכט בעמערקט, ווי 2 פערזאן גנב'ענען קויהלען פון א וואגאן.

האט ער איינמאל אויסגעשאסען אין דער הויך, און ווען דאס האט די גנבים נישט אפגע־שראקען, האט ער געשאסען אויף זיי, און איינעם, יוזעף גראן פערוואונדעט אין א פוס.

דער צווייטער גנב, פראנציזעק פעמשיקאוו־סקי (טאווארעווע 1) איז ארעסטירט געווארען.

אמטליכעס

(2) נעכטען האט איבערגענומען זיין אמט נאכן צוריקקעהרען פון אורלויב, דער וויצע־פרעזעס פון קרייז־געריכט, ה' אנטאני איליניטש.

* * *

דער לאדזער קרייז־סטאראסטע, ה' מא־קאווסקי, האט זיך נעכטען צוריקגעקעהרט פון אור־לויב און נעהמט היינט איבער זיין אמט.

זיין שטעל־פערטרעטער, ה' פראנטשישעק ענים פאהרט היינט ארויס אין אורלויב.

* * *

(2) דער לייטער פון זגערזשער פאליציי־קאמיסאריאט, געהילפס־קאמיסאר לעאן פאפראצקי איז איבערגעפיהרט געווארען קיין ראדאמסק, אלס לייטער פון דארטיגען פאליציי־קאמיסאריאט.

מאיר, מאיר!

ווי פאסט דאס עפים פאר א יודען, וואס הייסט מאיר?

(2) יוזעפא אלגינסקא (קאלעינא 9) האט געמאלדען אין פאליציי־קאמיסאריאט, אז איהר 13־יאהריגע טאכטער, סטאניסלאווא, איז פער־גוואלטיגט געווארען דורך א געוויסען מאיר ר. (פון נארוטאוויטשא 56).

ר. איז ארעסטירט געווארען.

איבערגעפאהרען

(א) אויף זגערזשער גאס איז איבערגעפאה־רען געווארען דורך אנ'אויטא דער 45־יאהריגער יצחק רובין (פון זגערזש. אזארקאווער 4).

ביי איהם איז צובראכען געווארען א האנד, און דער קאפ מיט'ן פנים איז איהם צושעדיגט. מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאר'ן סטראשען בלויז

וועט ער איצט דארפען זיצען א יאהר צייט

(2) פאר סטראשען זיין ווייב מיט'ן פערמאר־דען זי, הלמאי זי וויל מיט איהם נישט לעבען, און פאר'ן טרעפען איהם טאקי לויערען אויף זיין ווייב מיט א קוך־מעסער אין האנד — האט דאס קרייז־געריכט נעכטען פערמשפט דעם 36־יעהריגען יוזעף אווגוסטיניאק (כאיני, טרעמבאצ־קא 81) אויף א יאהר טורמע.

אפגענארט צוויי „זשידקעס"

דער אלטישקער כישוף־מאכער פאר'ן געריכט.—ער איז א ספעציאליסט פון נאכקאפירען געלד...

(2) עדווארד יעזשערסקי און אלפאנס גענש, האבען אויף פאביאניצער 1 א געשעפט פון סטרא־זשאצקע העלמען און זאמעל־אויסארבייטונגען.

דעם 24 יוני ה. י. איז צו זיי געקומען איינער משה דאבראוויעצקי, א הענדלער פון בייטשען, און געקויפט ביי זיי פאר פינף זלאטעס סחורה.

איינער פון די פירמע־אינהאבערס האט דאב־ראוויעצקין בעוויזען א 20־זלאטיגען באנקנאט, דער קלערענדיג אז ער איז א נאכגעקאפירטער, אבער איינגאנצען — א גוטער.

מען האט געבעטען דאבראוויעצקין אז ער זאל אויסטוישען דעם באנקנאט, און אז יענער האט עס ארויסגעפיהרט איז מען שוין געווען זיכער, אז די „קאפיע" איז געווען א זעהר געלונגענע.

דאן האט מען אנפראפאזירט דעם יודען אז ער זאל ווערען א שותף ביים קאפירען די באנקנא־טען. ער איז אבער דערויף נישט איינגעגאנגען און — אראפ פון מארק.

מאכט זיך אבער א מעשה, אז מיט עטליכע טעג שפעטער טרעפט זיך דאבראוויעצ־קי מיט זיינעם א בעקאנטען א געוויסער יחיאל סא־לאמאנאוויטש (פון סקלאדאווא 23), וועלכען ער האט צווישען אנדערען דערציילט וועגען דער ערפינ־דונג פון יעזשערסקין און גענש'ן.

סאלאמאנאוויטשען, זעהט איהר, איז שוין די מעשה גראד געפעלען געווארען, און ביידע זענען זיי אוועק צו די באנקנאטען־קאפירער...

יענע האבען דערקלערט, אז אליין קאנען זיי נישט די מלאכה, באר זיי קענען איינעם א העך־איבער־זשליבער וועלכער מאכט עס אויסגעצייכענט.

האט מען זיך בעשטעלט א „ראנדקע" אין רעס־טאראן „עלהאראאדא" (ראג פעטריקאווער און קאר־ראלא) איין אזוי סאלאמאנאוויטש האט זיך מחמת טרפות געשעהמט אהין צו אריינגיין, איז מען געגאנגען אין דער באהעפטסטער צוקערניע, וואו מ'האט זיך צוזאמענגעטראפען מיט עפעס אנ'אלטיטשקען, וועלכער האט זיך פארגעשטעלט אלס ספעציאליסט פון קאפירען באנקנאטען. מ'דארף — האט ער אבער מתרה געווען — דערצו האבען געלד...

הכלל, אויף מארגען גלייך, האט מען בעשטימט צו אדורכפיהרען אנ'עקספערימענט ביי סאלאמאנאוויטש'ן אין דער וואוינונג.

עס איז בעקומען דער אלטיטשקער מיט עפיס אנ'אפאראט און מ'האט מיט מזל „קאפירט" א 20־זלאטיגען באנקנאט.

דער אלטישקער האט עפעס געמאכט כישוף, און ארויסגעצויגען פון אפאראט צוויי צוואנציגערס.

סאלאמאנאוויטש איז געווען אויסער זיך פאר איבערראשונג און איז גרייט געווען א גאנצען טאג צו קאפירען זלאטע־באנקנאטען און אפילו דאר־לארען...

דער אלטער האט אבער פערלאנגט פאר'ן פער קויפען זיין סודותדיגען פארטעל — 2 טויזענד זלא־טעס און סאלאמאנאוויטש האט איהם קוים געקענט געבען 160 זלאטעס.

סאלאמאנאוויטש האט אבער בעשלאסען דעם ענין נישט אויפצוגעבען: ער האט אויפגעזוכט זיינעם א בעקאנטען, א געוויסען טריבאוניק, וועל־כער האט אנ'איינגעראקט אין „געשעפט" 860 זל. און דער סוף איז געווען אז פון די אלע מאניפולא־ציעס און קאמבינאציעס האט זיך אויסגעלאזט א בוידעם.

סוף מעשה איז, אז נעכטען זענען פאר'ן שמא־טישען געריכט געשטאנען: דער 80־יעהריגער „איינ־זשליבער" אנטאני דעמבאווסקי, דער 24־יעהריגער אלפאנס גענש און דער 52־יעהריגער עדווארד יעזשערסקי.

דעמבאווסקי, וועלכער איז שוין פיל מאל בע־שטראפט געווארען פאר שווינדעלייען, האט פאר'ן געריכט גאנץ רוהיג און געלאסען דערקלערט, אז ער איז זיך מודה אין זיין שולד, אבער, „וואס איז דער מעהר, אז איך האב אפגענארט 2 זשידקעס?"

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 1 יאהר טורמע, און גענש'ן — אויף 8 חדשים. יע־זשערסקי איז פריי געשפראכען געווארען.

הנחה־רייזעס אין די קור־ערטער

די היגע אפטיילונג פון וואגאן־לי־קוק ארגא־ניזירט במשך פון די לויפענדע וואך פאלגענדע הנחה רייזעס.

קיין קריניץ, אפפאהר זונטאג דעם 13־טען ד. ח. 9,40 אווענד, פון פאבריקס באהן־הויף מיט א דירעקטען צוג און נומערירטע פלעצער, די רייזע בעטרעפט 3־טע קלאס 22,80 זל. 2־טע קלאס — 34,20 זל.

קיין טרוסקאוויעץ, אפפאהר זונטאג ד. 13־טען ד. ח. 8.08 אווענד, פון קאלישער באהן, מיט א דירעקטען צוג, רעזערווירטע פלעצער, די רייזע בע־טרעפט 3־טע קלאס 26,90 זל. 2־טע קלאס 38,10 זלאטעס.

ביליגער אויספלוג קיין ווילנא

דער לעגיאניסטען־פערבאנד צוזאמען מיט דער געזאנג־געזעלשאפט „מאניושקי" ארדענט איין א 3 טאגיגען אויספלוג קיין ווילנא. מען וועט אויך בעזוכען קאלווארייע און טראקאו. א. א.

דער אויספלוג פאהרט ארויס פון לאדז שבת דעם 12 ה. ח. מיט דער פאבריק־באהן 8 אווענד, צוריקפאהר פון ווילנא וועט פארקומען דינסטאג דעם 15 אויגוסט אין אווענד.

פרייז 19,20 זל. ביליגער נאכטלעגער און מיטאגען געזיכערט.

אינפארמאציעס און בילעטען־פערקויף אין „עסקא" ביים רעזערוויסטען־פערבאנד, פיעטרקא־ווער 107.

צום פוילישען ים

די לאדזער אפטיילונג פון „וואגאן לי קוק" ארגאניזירט מיט דער פערשטעלונג פון א־טיגען רעזערוויסטען־פעראיין, אנ'אויספלוג קיין גדיניע, אין דער צייט פון 12־טען ביז'ן 16־טען אויגוסט. דער ארויספאהר פון לאדז קומט פאר שבת דעם 12־טען 8.50 אווענד פון קאלישער באהן־הויף מיט א ספעציעלען צוג, די פלעצער זענען נומערירט. דער אפפאהר פון גדיניע דינסטאג 7 אווענד. די רייזע הין און צוריק בעטרעפט 14 זל. מיט 70 גר. אינ־פארמאציע און בילעטען אין ביורא פון וואגאן־לי־קוק, פעטריקאווער 64.

ביליגע אויספלוגען קיין עסטרייך

דאס ארגאניזירען פון דער היגער אפטיילונג פון וואגאן־לי־קוק אויספלוגען נאך עסטרייך איז אויפגענומען געווארען פון די ברייטסטע מאסען מיט גרויס צופרידענהייט. דער אויספלוג ריהרט דעם 21 אויגוסט פון לאדז, פאר אנ'אפצאהל פון 235 זל. יעדער פאסאזשיר בעקומט א פאס מיט א וויזע, וועל־כער איז גילטיג 1 חודש און גיט איהם די מעגליכ־קייט זיך פריי צו בעוועגען אויף דער עסטרייכישער טעריטאריע ווי אויך צו פערברענגען דעם אורלויב אין איינעם פון די ארטיגע קור־ערטער. איינשריי־בונגען ווערען אנגענומען ביז שבת דעם 12־טען ה. ח.

ד"ר מעד.

מ. העלער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 17989.

נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4–8 אוו.
פאר פרויען א ספעציעלע ווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

קולטור-און-בילדונגס-אפטיילונג ציהט זיך אריבער

(2) נעכטען האט דער רעגירונגס-קאמיסאר, ה' וואיעוואודזקי, אין דער אסיסטענץ פון דעם דירעקטאר פון דער שטאט-פערוואלטונג, ה' קאליקאווסקי, אדורכגעפיהרט א לוסטראציע אין דער בילדונגס-און-קולטור-אפטיילונג.

דער רעגירונגס-קאמיסאר האט געווענדעט זיין אויפמערקזאמקייט אויף דער נישט-ראציאנעלער פערטיילונג פון די ביורעס, און דעריבער וועלען אין זיי אדורכגעפיהרט ווערען ענטשפרעכענדע ענדערונגען.

נאכ'ן נעכטיגען שטורעם

(א) דער נעכטיגער שטורעם- ווינט און רעגען האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס אין לאדז און אויף דער באהענגטער פראווינץ.

עס זענען איבערגעקערט געווארען א סך פאר קאנעס, אויסגעריסען געווארען פיל פענסטער און לאדענס און ביימער מיט די ווארצלען צוזאמען.

קיין אומגליקס-פאלען מיט מענשען איז נישט געווען.

זעלבסטמארד פון אנ'אומבעקאנטע יודישע פרוי

נעכטען אין אווענד האט זיך ארונטערגעווארפען פון דריטען שטאק, אויף סקווערא 10, אנ'אומבעקאנטע יודישע פרוי, וועלכע איז אויפ'ן ארט דערהרג'עט געווארען.

צוליב דעם, וואס קיין דאקומענטען האט מען ביי דער זעלבסטמערדערין נישט געפינען, איז נאך נישט געלונגען פעסטצושטעלען ווער זי איז.

פראיינטערעסירטע דארפען זיך מעלדען אין „חסד של אמת".

וואלד-וועכטער שיסען

(2) אין די באגוסלאוויצער וועלדער (קאניגער קרייז), און אין די מלוכה'שע וועלדער [illegible] קאשטעליץ (קולער קרייז) האבען די וואלד-וועכטער אונטערגעשאסען אין די פלייצעס צוויי פויערים, וואס האבען געגנב'עט האלץ: וולאדיסלאוו ניעדזשוויעדזקי, און לודוויק קוואווא.

די פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטעלער, און די וואלד-וועכטער זענען פערהאלטען געווארען ביז'ן אדורכפיהרען די אויספארשונג.

חזנים — רעליגיעזע פונקציאנערען

דער לאדזשער סטאראסטא האט צוגעשיקט דער קהלה-פערוואלטונג א צירקולאר, אין וועלכען ס'ווערט אנגעוויזען, אז חזנים זענען אנערקענט געווארען אלס רעליגיעזע פונקציאנערען, דעריבער טאר קיין שום שוהל אדער בית תפלה נישט אננעהמען קיין חזנים אהן דער הסכמה פון רב, אדער ראבינאט.

מיר מאכען קיין געשעפטען נישט מיט אונזערע בלוטיגע דייטשע שונאים!

וואס מ'וועט פון איצט אן לערנען אין ערשטען קלאס גימנאזיום

(2) דער שול-אינספעקטאר אין לאדז האט בעקומען א צירקולאר פון בילדונגס-מיניסטעריום מכוח דעם פראגראם פון די לימודים אין ערשטען קלאס פון נייעם טיפ גימנאזיום (4-יעהריג גימנאזיום, אויפן אופן פון אמאליגען רוסישען פראגימנאזיום).

רעליגיע וועט מען לערנען 2 שעה א וואך; פויליש — 6 שעה אין ערשטען האלבען יאהר, און 3 שעה וועכענטליך אין צווייטען האלבען יאהר; לאטיין הויבט מען אן צו לערנען אין צווייטען האלבען יאהר – 5 שעה וועכענטליך; איינע פון די נייע שפראכען – 6 שעה וועכענטליך אין ערשטען האלבען יאהר, און 4 שעה אין צווייטען האלבען; 3 שעה וועכענטליך וועט מען לערנען ביאלאגיע און מאטעמאטיק.

דאס לערנען פראקטישע געגענשטאנדען וועט דויערען 2 שעה וועכענטליך; גימנאסטיק – 2 שעה וועכענטליך און חוץ מזה 10 מינוט טעגליך.

אויף שפילען פערוויילונגען און ספארטען איז בעשטימט 2 שעה וועכענטליך.

צו די נישט-פערפליכטענדע געגענשטאנדען געהערען: צייכענען, מוזיק און געזאנג.

א פאבריקס-שרפה

(2) אין דעם פאבריקס-הויף אויף פיעטריקאווער 205 איז אויסגעבראכען א שרפה אין די געביידעס פון דער פירמע „הירשזאן און דאנציגער".

דאס פייער איז ענטשטאנען אינם זאל, וואס איז געדונגען פון אייגעם הערש עפשטיין.

די פלאמען האבען שטארק קאליע געמאכט עטליכע ווארשטאטען, און פערברענט א טייל רויהשטאפען און אויסגעפערטיגטע סחורות.

די צווייטע פייערלעשער-אפטיילונג האט דאס פייער פערלאשען.

דער היזק איז נישט פעסטגעשטעלט.

ענטשטאנען איז די שרפה פון א פונק אין א מאשין לאגער.

א לעבעדיגער מת

א הויז-ווירט, וואס קלערט דערווייל נישט צו מאכען ס'קווארטל

(א) דער רודא-פאביאניצער הויז-בעזיצער, איגנאצי סקאטשילאס מוז נישט האבען קיין שטארקע גוטע פריינד, והא ראיה:

מיט עטליכע טעג צוריק זענען פונאנדערגעקלעפט געווארען קלעפסידרעס, אז ער, סקאטשילאס איז געשטארבען, און אז משפחה לאדענט איין זיינע בעקאנטע צו דער לויה.

זענען געקומען פריינד און פיינד בעגלייטען סקאטשילאס'ן אויפ'ן עולם האמת, און ווי פערוואונדערט זענען זיי געווארען, ווען זיי האבען איהם געטראפען בקו הבריאה אין דער בעסטער הויז-בעזיצערישער שטימונג...

סקאטשילאס האט דעם ענין איבערגעגעבען דער פאליציי.

געראנישט — מ'שלאגט זיך

(2) אויף ראג פראנציסקאנער און בושעשינער איז בעת א געשלעג צווישען „אנשי שלמיגר" ארויס מיט א געשפאלטענעם קאפ דער 33 - יעהריגער טשעסלאוו בארשיאק (ריטער-גאס 111).

אויף פיאטראקאווסקיעגא 19 האט בעקומען 2 מעסער-שטעך אין קאפ און 3 אין די פלייצעס די 37-יעהריגע אבנא רייס.

פאגאטאוויע האט די בײדע געליטענע ערטיילט ערשטע הילף.

וועקגעפאלען פון הונגער

(א) אויף דער ראדאמסקער גאס איז אוועקגעפאלען פאר הונגער א געוויסע העלענע גושטשאק (פון באלוטא 18).

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אהיים.

המלצות אויף סערטיפיקאטען

עס איז ערהאלטען געווארען א המלצה אויף א סערטיפיקאט פאר ה' שמחה פעדער.

דער דערמאנטער דארף זיך מעלדען אין ארץ-ישראל אמט, שרודמיעסקא 29 פון 10 ביז 1 פארמיטאג, כדי צו ערלעדיגען די רייזע פארמאליטעטען.

* * *

עס איז אנגעקומען אויספאדערונגען נאך ארץ-ישראל פאר יהודה משה טיבערג, אסתר פעריל טיבערג, דוד הערש טיבערג און אברהם מענדל טיבערג.

היינט — קאנצערט פון גרשון סיראטא אין העלענאוו

היינט מיטוואך 9 אווענד קומט פאר אין פארק העלענאוו א גרויסער רעליגיעזער קאנצערט פון גרשון סיראטא. אין קאנצערט נעהמט אויך אנטייל זיין טאכטער פון אויבער קאנטאר. די בעריהמטע זינגערן העלענא סיראטא, וועלכע וועלען אויספיהרען: תפלות, פאלקס לידער, אפערן-אריעס, סאלא-געזאנג און דועטען מיט בעגלייטונג פון סימפאנישען ארקעסטער.

אין פאל פון א אונגינסטיגען וועטער, וועט אונבעדינגט דער קאנצערט פארקומען אין גרויסען זאל פון פארק העלענאוו.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 9 אויגוסט 1933

11,57 צייטסיגנאל, 12,05 גראמאפאן, 12,25 פרעסע איבערזיכט, 12,33 קאמוניקאט, 12,35 גראמאפאן, 1,00 טאג-פראגראם, 2,55 גראמאפאן, 3,45 פ.ק.א.-קעסטעל. 4.00 קאנצערט, 5,00 אקטועלע געשפרעכען, 5,15 קאנצערט, 6,15 פארלעזונג, 6,35 סאליסטען-קאנצערט, 7,20 פערשידענעס, 7,35 פראגראם אויף מארגען, 7,40 ליטעראַרישע פערטעל שעה, 8,00 קאמעראל-קאנצערט, 9,00 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 9,10 לייכטע מוזיק, 10,00 טאנץ-מוזיק, 10,25 ספארט, 10,35 קאמוניקאטען, 10,40 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

3,15 דאווענטרי – קאנצערט, 7,00 וויען – קאנצערט, 7,30 דאווענטרי – קאנצערט, 8,00 קעניגסוואוסטערהויזען – קאנצערט, 8,35 מיילאנד – אפערעטקע.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	87.50
3	פראצענטיגע	בוראוולאנע	—	39.25
4	„	דאלארובקא	—	49.80
7	„	סטאביליזאציע (אמ.)		53.00
8	„	ווארשאווער פאנד-בריף		43.25
8	„	לאדזער	„ „	40.00
ענגלישער פונט	—	—	—	29.63
דאלאר – אפיצ.	6.65,	נישט אפיצ.	—	6.60
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.08
גאלד-רובל	—	—	—	4.82
דייטשער מארק	—	—	—	2.10

די לאנגיעהריגע
דרוקעריי און ליטאגראפיע
י. גרינבערג
לאדז, וסכאדניא 45
טעל. 131-90.
פיהרט אויס אלע ארט
דרוק ארבייט ווי:
בריפבויגען, רעכנונגען, קאנווערט, פאסט-קארטען, אדרעס-קארטען, וויזיט-קארטען, פלוג-בלעטלעך א. א. וו.
צו זעהר ביליגע פרייזען.
שיינע אויספיהרונג. רעעלע בעהאנדלונג.

OKRĘTEM »POLONIA« WOKÓŁ EUROPY
od 2 do 23 września 1933 r.
Ceny biletów od 600 zł. łącznie z paszportem i wizami.
TRASA PODRÓŻY: Gdynia – Kanał Kiloński – Lizbona Algier – Pireus (Ateny) – Stambuł Constanza (koleją) – Lwów.
Inform. i sprzedaż biletów: LINJA GDYNIA-AMERYKA w Warszawie, ul. Marszałkowska 116, tel. 547-47 w Gdyni, ul. Waszyngtona, we Lwowie, ul. Na Błonie 2 w Krakowie, ul. Lubicz 3, w Rzeszowie, ul. Grottgera 1004 oraz w biurach podróży.

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

17

— וואס האסטו געוואלט טון, האב איך אויסגעשריגען נישט מיט מיין קול, אוועקשפרינגענדיג פון איהם.

ברונא איז געשטאנען רוהיג, ער האט פערשטאנען וואס איך מיין און קאלטבלוטיג זיך אנגערופען:

— שריי נישט, ווייל איך וועל ענטדעקען די גאנצע געשיכטע, קודם כל וועל איך דיסקרעטירען, ווייזענדיג אז דו געפינסט דיך א באקעטע ביי מיר אין האטעל-צימער און דאן...

— און דאן וואס וועט זיין, וואס ווע'סטו נאך זאגען אויף מיר, אז איך האב געגנבעט אט דעם דאזיגען האלזבאנד, נישט אמת?

— איך וועל דאך דאן נישט זאגען קיין ליגען.

— איך געדענק מעהר גארנישט וואס ס'איז פארגעקומען, ווייל בלויז אז ער איז געלעגען אויס געצויגען אויפ'ן דיוואן און איך האב איהם געשטיקט פאר'ן האלז, געשטיקט פעסט, אזוי אז ער זאל זיך מעהר נישט קענען ריהרען, איך געדענק אז אין יענעם מאמענט האט ער נאך בעוויזען ארויסצונעהמען א בליישטיפט פון טאש און האט אויפגעשריבען עטליכע ווערטער. כ'דענק ווייטער, אז בעת איך בין געלעגען אויף איהם און איהם געשטיקט האט זיך געעפענט די טיר און ס'איז אריינגעקומען די ארטיסטקע אדא, כ'קען שווערען, אז דאס איז זי געווען, כ'וויים נישט, צי מיר האבען פערזאגט זיך וועגען געגענווארט, אבער זי איז דאס געווען. כ'האב דאס מיט דער גאנצער זיכערקייט, דוכט זיך מיר אז איך האב איהר געזאגט אז זי זאל נישט מעלדען דער פאליציי, ווייל איך וועל זיך אליין צושטעלען. דערמאלט איז זי אוועק.

— איהר האט דא דערמאנט, אז ברונא האט נאך פאר'ן טויט עפעס בעוויזען אויפצושרייבען אויף א שטיקעל פאפיר, האט איהר דאס פאפירעל פערנומען??

— ניין, כ'האב עס ביי זיך, און אויב מ'דארף עס וועל איך אייך דאס איבערגעבען, דאס וואלט דאך בויטיג געווען צו דער ווייטערדיגער אויספארשונג.

זי האט ארויסגענומען פון טאש א קליין נישט-פארמיג שטיקעל פאפיר, אויף וועלכען ס'איז עפעס געווען אנגעשריבען מיט א בליי. קאנעצקי האט עס איבערגעלייענט אויף דעם אופן, אז אלע אויספארשונגס-בעאמטע זאלען דאס הערען.

— „זאגט אדא וועגען אדאלף גאלד"...

דער אינהאלט פון צעטעלע האט געמאכט אן אומשטערבליכען איינדרוק, אויף אלע אנוועזענדע, דירעקטאר אדאלף גאלד איז נאך בין היינט צו טאג געווען אין מויל פון אלע, וואס זוכען סענסאציעס און עמאציע. דער שייכות פון דער דאזיגער מארד געשיכטע מיט'ן נאמען פון דירעקטאר אדאלף גאלד האט זיכער געקענט ארויסרופען א פערוואונדערונג.

— וואס זאל דאס בעדייטען די דאזיגע ווערטער, האט באנעצקי געפרעגט די פרוי, וואס איז גענומען אקעגענאיבער איהם און נישט קיין ציטער געגעבען אפילו נישט מיט איין שטריך פון איהר פנים.

— פון וואנען זאל איך דאס וויסען, איז געקומען א רוהיגער ענטפער, דאס איינציגע וואס איך וויים איז, אז ברונא ווים איז געוועזען אנ'אינטימער פריינד פון דירעקטאר אדאלף גאלד. איבריגענס וועט איהר זיך ווענדען דעם מעהר פרטים דערוויסען פון דער ארטיסטקע אדא, ס'איז דאך צו איהר אדרעסירט.

— אפילו איצט זעהט איהר באך אינפערזעטיג. האט באנעצקי מיט א וויץ געזאגט, איהר רעדט מיט אזא פערביטערונג וועגען דער ארטיסטקע, זי האט דאך אייך קיין שלעכטס נישט געטון, וועניגסטענס דריבגט דאס נישט ארויס פון אייער טרויעריגער ערציהלונג.

די פרוי האט געשוויגען און אויף דער בעמערקונג נישט געגעבען קיין שום ענטפער.

— און איצט קומט דאס סאמע וויכטיגסטע און אונאנגענעהמסטע, האט באנעצקי געזאגט,. אפטרוקענדיג מיט א לעשער דעם פערשריבענעם פראטאקאל. איצט דארף מען וויסען ווער איהר זענט.

— יא, כ'האב געקלערט אז דאס וועט מיך נישט אויסמיידען, איך הייס ראזען ראכאען, א פרוי פון קוילען-פאטענטאט אין לאדז.

— איז דאס אלץ וואס איהר האט אונז צו זאגען?

— דערווייל אלץ. אויב ס'וועט בויטיג זיין וועל איך ביי א געלעגענהייט נאך מעהר רעדען.

באנעצקי האט זיך שטילערהייט פערשטענדיגט מיט די איבעריגע בעאמטע, וואס זענען געווען אין צימער און דאן האט ער געמאלדען דער פרוי ראזען אז ער מוז זי פערהאלטען.

— דאס איז קלאר ווי דער טאג, אגוועריש קענט איהר דאך נישט האנדלען, איך בעט אייך אבער אז איהר זאלט נישט פערגעסען אין דער איינציגער צוואה פון ברונא, אין דעם בריוועלע, וואו עס ווערט רעקאמענדירט צו דערציהלען דער ארטיסטקע אדא וועגען דירעקטאר אדאלף גאלד...

קאפיטעל 4

א טשעק פון 100 טויזענד זלאטים

פרוי גאלד איז אהיימגעקומען צו זיך, צוזאמען מיט איהר טעכטערל פון הערמאן טאובע, זי איז געווען ענטוישט, די איינציגע הילף איהרע איז געווען זיך צו ווענדען צו הערמאן טאובע וועגען הילף, זי האט זיך אזוי פיל אנגעהערט פון דעם דאזיגען הערמאן טאובע אז זי איז געווען זיכער אין זיין הילף, איצט איז איהר ענטוישונג נישט געקומען אזויפיל צוליב דעם אז זאג איהר צו העלפען, נאר צוליב זיין מאדנעם פערהאלטען זיך. פאר וואס האט ער איהר געזאגט אז ער דארף איהר נישט העלפען, ווייל זי איז נישט געווען שעהן... וואס זענען דאס פארא ווערטער, פון דער אנהערער זייט האט ער נאך אויסגעדריקט אזא ברייטהארציגע גרייטקייט צו העלפען איהר טעכטערל ער האט געריעדט וועגען א טשעק פון הונדערט טויזענד זלאטעס פאר איהר, איז דאך אלץ געווען בראגא וויץ? האט שוין יעדער איינציגער דאס רעכט חוזק צו מאכען פון איהר, דער אומגליקליכסטער אין דער גאנצער וועלט האט זי שוין נישט קיין רעכט צו בעטען אימיצען וועגען הילף, זי האט געהאט שרעקליכע איבערלעבונגען, זי איז געווען שטארק געקרענקט פון דעם וואס האט איהר געטראפען און געווארען אין כעס אויף זיך אליין וואס זי האט ביי זיך געוואלט צו געהען צו הערמאן טאובע.

— הייסט דאס דער ארענטליכער, אנשטענדיגער מענש, וואס האט נאך קיינעם אהן הילף נישט ארויסגעלאזען, האט פרוי גאלד ביי זיך געטראכט און זיך בעגאסען מיט טרעהרען.

(פארטזעצונג קומט).

„האַנדעל, האַנדעל"!...

(פון אַ בעזוך)

פון ב. סמאָליאַר

האַנדעל! האַנדעל!!

דער אַלטער יודישער פּעדלער — אַן אָפּקו־מער פון אַלטװאַרג — האָט לאַנגזאַם געשפּאַנט פון הויף צו הויף איבער די גאַסען פון תל־אביב און געזוכט פּרנסה.

זיי קומען איצט, די פּוילישע יודען, קיין פּאַ־לעסטינאַ, און פאַנגען דאָ אָן ביסלעכווייז צו ענט־וויקלען גאַסען־פּעדלערײַ, טיילווייז אויפ'ן פּויליש־שען שטייגער פון „האַנדעל, האַנדעל" און גאַס און טיילווייז אויפ'ן אַמעריקאַנער שטייגער פון פּעדלען מיט זאַכען אויף אויסצאָהלען פון הויז צו הויז.

פּאַלעסטינאַ האָט ביז איצט נישט געוואוסט פון פּעדלערײַ, איצט פאַנגט זי אָן דאָס צו וויסען, אײנ־ציגע—נאָך נישט אין קיין גרויסער צאָהל — לאָ־זען זיך דאָ שוין איצט מערקען יודישע פּעדלערס וואָס גייען פון גאָס צו גאָס, וואָס קלאַפּען פון טיר צו טיר, וואָס שלאָגען פאָר פאַרשידענע זאַ־כען אויף אויסצאָהלען.

אָבער די שטאָט אין פּאַלעסטינע דאַרף נישט אַזוי נויטיג קיין פּעדלער. אין שטאָט — אין ירו־שלים, צי אין תל־אביב, צי אין חיפה — קאָן מען סיי ווי קריגען אַלץ אויף אויסצאָהלען. וואו עס דאַרף אין פּאַלעסטינע יאָ אַ פּעדלער, איז דאָס יו־דישע דאָרף, די יודישע קאָלאָניע.

דער יודישער קאָלאָניסט איז נישט קיין פּער־מעגליכער מענש, אָבער בעדערפעניששען פאַר זאַ־כען האָט ער, און האָט נישט דאָס געלד צו קאָנען זיי קויפען. ער קאָן פּשוט נישט פאָהרען אין שטאָט אַריין און אויסגעבען די גאַנצע סומע געלד, וואָס עס דאַרפען קאָסטען די זאַכען אין וועלכע ער און זיין פאַמיליע נויטיגען זיך. אָבער ווען אַ פּעדלער זאָל קומען צו איהם אין דער קאָ־לאָניע אַריין, און איהם פאָרלעגען די־זעלבע זאַ־כען אויף וועכענטליכע אויסצאָהלונגען, וואָלט ער געווען אַ זעהר גוטער קונה.

די וועגען אין פּאַלעסטינא זענען גוטע אין פאָהרען פון שטאָט אין דאָרף אַריין אַלס פּעד־לער איז דאָ אײנע פון די לייכטסטע זאַכען. מיט אַ פּעקעל אויף אַן אויטאָבוס אָדער אַפילו אויף אַן אייגענעם אויטאָמאָביל, קאָן מען דאָ אויספאָה־רען אַלע קאָלאָניעס פון גאַנצען לאַנד; מען קאָן דאָ צושטעלען דעם קאָלאָניסט אויף אויסצאָהלען אַלץ, וואָס ער דאַרף. מ'קאָן דאָ איינקאַסירען ביים קאָלאָניסט זיינע וועכענטליכע אָפּצאָהלונגען לייכט און זיכער.

דער פּעדלער פאַנגט דערפאַר איצט אָן צו ווער־רען אַ ביסעל ערשיינונג אין דעם יודישען לעבען אין פּאַלעסטינאַ. מ'קען איהם נאָך דערווייל נישט אין אַלע קאָלאָניעס, אָבער דאָרט וואו מען פאַנגט איהם אָן צו דערקענען, איז ער אַ געווינשטער גאַסט אַ נויטיגע אינסטיטוציע.

און עס איז גאָרנישט קיין שווערע זאַך, צו ווערען אַ פּעדלער אין פּאַלעסטינע, דאָס גאַנצע לאַנד ליגט דאָ אויף קרעדיט. מיט אַ זעהר קליי־נער סומע פון עטליכע הונדערט דאָלאַר קאָן איינער וואָס וויל ווערען אַ פּעדלער זיך לייכט אײנשאַ־פען קרעדיט ביי גרויסע פירמעס אויף צעהן מאָל אַזוי פיל וויפיל ער צאָהלט איין מזומן. מיט אַזאַ קליינער סומע קען איינער דאָ ענטוויקלען אַזאַ אופן פון פּעדלערײַ צווישען די קאָלאָניעס, אַז מיט דער צייט זאָל דער גאַנצער עניין פון פּעדלער־ריי פאַרוואַנדעלט ווערען אין אַ האַנדעלס־הויז. וואָס שיקט אַריין אין די קאָלאָניעס אַלץ, וואָס דער קאָ־לאָניסט און זיין פאַמיליע דאַרף האָבען, און וואָס קריגט פון דעם קאָלאָניסט די אָפּצאָהלונגען רעגועל־מעסיג יעדע וואָך צוגעשיקט אין שטאָט אַריין דורך דער פּאָסט, דורך אַ שליח, אָדער גאָר דורך די שאָפערס פון די אויטאָבוסען, וואָס לויפען צווי־שען דער שטאָט און די קאָלאָניעס.

· · ·

דאָס איז וועגען הויז צו הויז פּעדלערײַ, וועגען גאַסען־פּעדלערײַ איז אָבער די זאַך אַ היבש ביסעל אַנדערש.

גאַסען־פּעדלערײַ ליגט דאָ אין די הענד פון ספּרדישע יודען, פון גרוזינישע יודען, פון תימנער יודען — פון יודען, וואָס לעבען אויף גראָ־שענס.

אין דער „אַלטער - שטאָט" און אין „מאה שערים" אין ירושלים, און אַפילו אין תל - אביב טרעפט איהר זיי. די היגע יודישע גאַסען־פּעד־לער, מיט קאַמעלעך, בערשטלעך, שיך־בענדלעך, נאָדלען א. ד. גל. זיי זאָגען אייך אַ פּרייז, וואָס איז צעהן מאָל אַזוי פיל וויפיל די זאַך האָט די ווערט, אָבער ווער עס ווייסט, יענער דאַרף נישט נתפעל ווערען און דינגט אויס פאַר דעם פּרייז וואָס דער אַרטי־קעל איז ווירקליך ווערט.

פאַרהאַן צווישען זיי אויך אַזעלכע וואָס האָבען ווייטערע אייגענע וועגעלעך, אַזעלכע פּעדלער האַנד־לען שוין נישט מיט קלייניגקייטען, נאָר אויך מיט וואָקען, וועש, רעשטלעך מאַנופאַקטור, מיט מצי־אות פון אַלערליי סאָרטען.

יודישע פּעדלער פון אַמעריקע, פון אייראָפּע, האָט קנאַפּע שאַנסען צו קאָנקורירען מיט אַ גאַסען פּעדלער פון ירושלים, אַ יודישער פּעדלער פון אַ־מעריקע פון אייראָפּע איז נישט צוגעוואוינט צו אַזאַ אָרימען שטייגער פון לעבען, ווי דער פּעדלער פון ירושלים.

דער טיפּ גאַסען־פּעדלער, וואָס מען זעהט אין די יודישע קוואַרטאַלען אין די גרויסע שטעט אין אייראָפּאַ און אַמעריקאַ, האָט דערפאַר אין פּאַלעסטי־נע גאָרנישט וואָס צו טון. דער הויז־פּעדלער — ער האָט דאָ יאָ פאַר זיך אַ פעלד. מיט אַביסעל געלד מיט ערפאַהרונג, דאַרף ער אַפילו קיין העברעי־איש אויך נישט קענען די ערשטע צייט, אין די יו־דישע קאָלאָניעס וועט מען ביי איהם נעהמען זא־כען אויף אויסצאָהלען אַפילו ווען ער וועט זיי אָנ־באָטען אויף יודיש. אין די יודישע קאָלאָניעס איז נישט ווי אין תל־אביב, דאָרט איז מען בכלל נישט אַזוי מקפּיד ווער אויף וואָס פאַראַ שפּראַך עס רעדט, און אַזעלכע, וואָס זאָלען שלעפּען אַנאַל־טען יודישען פּעדלער אויף צעהנדליגער טרעפּ, כדי זיך מיט איהם רייצען העברעאַר, ווייל ער איז „גרין" און קען נאָך נישט קיין העברעאיש — אַ־זעלכע זענען אין די יודישע קאָלאָניעס אויך נישטאָ קיין בלינדער פאַנאַטיקער — אויך נישט.

יודישע הויז־פּעדלער האָבען דערפאַר דאָ נישט קיין זעהר גלענצענדע, אָבער גאַנץ נישקשהדיגע געלעגענהייטען צו מאַכען אַ לעבען. יודישע הויז־פּעדלער קאָנען דאָ מאַכען אַ לעבען, אויב זיי וועל־לען נאָר נישט דערוואַרטען קיין גרויסע גליקען, אויף גליקען אין ארץ־ישראל מיט פּעדלערײַ — דער־דויף טאָר קליינער נישט אויסשטעלען, אָבער אַ לעבען מאַכען קאָן דאָ איצט יעדער איינער.

ענגלישע פּרעסע וועגען דעם פּלאַן פון די אַמעריקאַנער ציוניסטען צו בעזעצען דייטשע יודען אין ארץ־ישראל

„דיילי העראַלד" איז ענטציקט און „איוונינג סטאַנדאַרד" זאָגט, אַז דער „פּלאַן" איז אַ פאַנטאַסטישער

לאָנדאָן, (יט"א). אָנקניפּענדיג אָן דער יט"א־ידיעה וועגען דעם פאָרשלאַג וואָס די אַמעריקאַנער ציוניסטען וועלען פאָרשטעלען דעם ציוניסטישען קאָנגרעס צו שאַפען אַ פאָנד פון 25 מיליאָן דאָ־לאַר אויף בעזעצען אין א"י 250 טויזענד יודען, דאָס רוב דייטשע, און משך פון די נעכסטע פיר יאָהר, שרייבט דער „דיילי העראַלד" אין אַ לייט־אַרטיקעל צווישען אַנדערען:

דאָס יודישע פאָלק בעהמט אונטער פּראַקטישע שריט צו לעזען דאָס טראַגישע פּראָבלעם פון רא־טעווען זיינע ברידער פון דער טיראַניע פון די נאַצי רדיפות.

דער אַמעריקאַנער פּלאַן איז געפּאַסט געוואָרען מיט מוט און שטיצט זיך אויף אַ געזונדען שכל־הישר. קיין שום זאַך קען נישט זיין מעהר אונטער־שטעגליך ווי דער פאַרצווייפעלטער מצב פון דער גע־פייניגטער יודישער מינדערהייט אין דייטשלאַנד. עס איז נישטאָ קיין טריבונאַל וואו זיי זאָלען קענען זוכען און נאָך ווייניגער בעקומען הילף. עס איז דע־ריבער אומפערמיידליך, אַז די זאָלען פערלאָזען דייטשלאַנד און עס איז בלויז נאַטירליך און פּאַסענד, אַז א"י דאָס אַלטע היים־לאַנד פון די יודען, זאָל זיי געבען אַ מקום־מקלט אין וועלכען זיי קענען לעבען אין פריידען און פרייהייט.

עס איז די פליכט פון דער בריטישער רעגי־רונג, אַלס דער מאַנדאַטאַר־מאַכט וואָס איז דורך דעם פעלקערבונד בעאויפטראַגט געוואָרען צו בעז־וואָרגען די יודישע נאַציאָנאַל־היים, צו העלפען אויס פיהרען יעדען גערעכטען פּראָיעקט פאַר דער בע־זעצונג פון אַזוי פיל יודען אין א"י, וויפיל דאָס לאַנד קען אויפנעהמען, די רעגירונג זאָל דעריבער געבען אַלע פאַרלייכטערונגען פאַר דער ערפאָרונג פון באָדען אין א"י, וואָס זאָל מעגליך מאַכען, אַז דער קאָלאָניזאַציע־פּלאַן זאָל פּראַקטיצירען און שנעל אויסגעפיהרט ווערען.

דער „איוונינג סטאַנדאַרד" דאַגעגען האַלט, אַז דער פּלאַן איז אַ פאַנטאַסטישער, עס איז נישט מעג־ליך שרייבט די צייטונג, אַז דאָס הייליגע לאַנד זאָל קענען אויפנעהמען אַזאַ אימיגראַציע, די לעצטענס בעשטעטיגטע בריטישע הלוואה פון צוויי מיליאָן פונט איז דאָך אין אַ גרויסער מאָס בעשטימט פאַר דער ווידער־בעזעצונג פון יענע אַראַבער, וואָס זע־נען ענטאייגנט געוואָרען דורך יודישער אימי־גראַציע.

אַן אַנדערער פאָרשלאַג שרייבט „איוונינג סטאַנ־דאַרד" איז בנוגע דער אויסברייטערונג פון יודי־שער קאָלאָניזאַציע אויף עבר־הירדן, ציוניסטען ווי־לען אויסנוצען דעם אויסריד, אַז מחמת דער שווע־רער עקאָנאָמישער לאַגע פון דעם לאַנד זאָלען גע־וויסע אַראַבישע שייכען זיין גרייט צו פאַרקויפען זייער באָדען. דער בריטישער שטאַנדפּונקט איז אָ־בער, אַז עבר הירדן זאָל בלייבען אַ ריין אַראַביש לאַנד — פאַרענדיגט די צייטונג.

היטלער'ס ראַסען־טעאָריע איז אַן אַבסורדאַלער אונזין

זאָגט אַ בערימטער ענגלישער געלעהרטער

לאָנדאָן. (יט"א). „טיימס" פערעפענטליכט אַ בריף פון בעקאַנטען ענגלישען געלעהרטען, פּראָ־פעסאָר פון אַרכעאָלאָגיע אויף דער עדינבורגער או־ניווערזיטעט וו. גאָרדאָן טשיילד, וועלכער לאַכט אויס די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע ראַסען - פילאָזאָפיע און שרייבט, אַז „ווויסענשאַפטליך זענען די היט־לערס אַנשויאונגען וועגען אַריער אַ נאָנסענס־שבנאָנ־סענס". פּראָפ. טשיילד ברענגט אייניגע וויסענשאַפט־ליכע פאַקטען פון די פאָר־היסטאָרישע צייטען און פיהרט אויס, אַז בעת די ערשטע ציווילזאַציעס האַ־בען געבליהט, זענען נאָך די אבות פון די גערמאַ־נער און אנגלאָ־זאַקסען געווען שמוציגע פּראַים. עס איז נישטאָ, שרייבט ער, קיין שפּור פון אַרישע עלע־מענטען צווישען די שעפער פון ציוויליזירטען לע־בען. עס איז נאָך אַ ספק, צי עס האָבען בכלל שוין עקזיסטירט די, וואָס האָבען גערעדט די אור־אַרישע שפּראַך. בעת די אַריעטאַלישע ציוויליזאַ־ציעס זענען שוין געווען געגרינדעט. עס איז בכלל אַ שטות צו מאַניפּולירען מיט אַזאַ בעגריף ווי אַרי־שע ראַסע". דאָס וואָרט „אַריש" איז אַ לינגוויסטי־שער טערמין, וואָס בעציהט זיך אויף די יענינגע, וואָס האָבען זיך בענוצט מיט אַ געוויסער שפּראַ־כען־גרופּע, בעת „ראַסע" איז אַ פיזישער טערמין, נישט קיין קלענערער אויטאָריטעט ווי מאַקס מילער האָט געהאַט אונטערשטראָכען, אַז רייהדען וועגען אַ־ארישער ראַסע איז פּונקט אַזאַ אַבסורד ווי רייהדען וועגען אַ קורצשעדעלדיגען (בראַכיצעפּאַלען) ווער־טערבוך. די נאַצישע „פילאָזאָפיע" האָט גאַנץ פּשוט צוזאַמענגעמישט צוויי בעגריפען, וואָס קלעפּען זיך נישט מיטאַנאַנד.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר ווענעריש' און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141 32.

נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר

אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-31

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לאָטשניצע זגערזשער 17 פון 11—1 און פון 2—3 נאָכמ.

יודען אויף ערד אין פראַנקרייך

(בריף פון פּאַריז)

פון נ. פראַנק

אין „סאַוויני סיר אָרזש" ווער מען אין עטלי־כע יאָהר אַרום פאָהרען זעהען יודען אויף לאַנד, דאָרט וואו עס געפינען זיך היינט ביי 80 יודישע הייזקעס און באַראַקען, וועלען אויפוואַקסען אין עטליכע יאָהר אַרום שענע הייזער, אין וועלכע עס וועלען לעבען יודען־קאָלאָניסטען. עס איז זעהר מעגליך, אַז אָט דאָס קליין הייפעלע זאָל ווע־רען אַן אָנהויב פון אַ יודיש דאָרפס־לעבען אויף דער פראַנצויזישער ערד. אין די 80 יודישע הייזלעך אויפ'ן „פּלאַטאָ" פון סאַוויני סיר אָרזש, וואוינען איצט 80 יודישע משפחות פון פּאַריז, וועלכע פיה־רען דאָרט אַ לעבען פון לאַנדווירטשאַפט און וועלכע זענען גאָר נישט אומצופרידען פון זייער גורל. פון דער שטאָדט זענען זיי געקומען אַהין, זיך אָבגערוהען, פאַרברענגען זייערע עלטערע יאָהרען אונטער'ן פרייען הימעל, אויף דער הייסער ערד פון דאָרף. באַלד האָט זיי די לופט דאָרט אָבגעבערענט די זון האָט די יודען אויסגעבראָטען, געהאַרטעוועט און זייערע פּנים'ער טראָגען אויף זיך דעם קאָליר פון דער זון.

דאָס וואָס איז איבעראַליפּט אינטערעסאַנט און־טערצושטרייכען אין דער יודישער קאָלאָניע ביי פּאַריז, איז דער פאַקט, אַז זי האָט זיך געשטער־שאַפען צופעליג, איינציגווייז, ווי ס'שאַפען זיך ס'רוב ישובים פון יודען. דאָס דאָזיגע ערד־לעבען ביי פּאַריז איז אויסגעוואַקסען לויט אַ מעטאָד, לויט אַ סיסטעם. 2

אין יאָהר 1924 האָט זיך געפונען אין פּאַריז אַ יודישער פעראיין, וועמענס פּרעזידענט האָט פאַרשטאַנען, אַז לעבען אויף דער ערד איז געזונטער און צוועקמעסיגער. דער דאָזיגער פּרעזידענט הייסט קראַוועץ, אַן אַלטער תושב פון פּאַריז, אַ קיעווער יוד. געקויפט ערד, פאַרטיילט, צווישען די מיט־גלידער פון פעראיין און פּאַריזער יודען זענען געוואָרען די אייגענטימער פון 350 קוואַדראַט־מעטער ערד. צו דער ערשטער סעקציע איז באַלד צוגעקומען אַ צווייטע.

דאָרט וואו עס צעבליט זיך איצט די ערשטע יודישע קאָלאָניע אויף לאַנד, איז בכלל אַ באָדען, וואָס איז בעזעצט פון קריסטליכע געזעלשאַפטען. די רעגירונג שטיצט זעהר ענערגיש די דאָזיגע קליינע ערד־בעזיצונגען און בעפרייט זיי אָפט פון שטייערען און אַנדערע אָבצאָהלונגען. דאָס זענען ס'רוב געזעלשאַפטען פון קליינע סוחרים־מענטשען, וואָס ווילען פאַרענדיגען זייער לעבען אויפ'ן לאַנד.

די ערשטע יודישע „אַבשפּאַר־געזעלשאַפט" האָט דאָרום געפינען אַ גוטען אָבקלאַנג צווישען די אַרו־מיגע שכנים.

אין דער צייט ווען ס'רוב יודען רייסען זיך פון דאָרף אין דער שטאָט, האָבען זיך אַבגעריסען 80 יודישע משפחות און זענען אַוועק פון דער שטאָדט אין דאָרף. דאָס איז נישט מעהר ווי אַן אָנהויב. אַנ־דערע געזעלשאַפטען וועלען געוויס נאָכטוהן.

דאָס בעזעצען פון יודען אויפ'ן דאָרף אין פראַנקרייך איז אַ קאָמפּליצירטע אונטערנעהמונג. די וועלכע האָבען דערצו צוגעלייגט אַ האַנד, האָבען די אַרבייט געוואָלט אויספיהרען דורך פרישע אימיגראַנטען [illegible] לייט. בעהאַוויזט [illegible] אַרבייט און לאַנדווירטשאַפט. דער געגענבעווייז פאַל איז אַ גאַנץ אַנדערער.

די קליינע יודישע קאָלאָניזאַציע אויף דער ערד פון סאַוויני, איז רעאַליזירט געוואָרען דורך אַלט־געזעסענע פּאַריזער, וועלכע האָבען זיך אויס־געלערענט ביי זייערע שכנים די פראַנצויזען, ליב האָבען די ערד, די לאַנדווירטשאַפט. אפשר וועלען די אַלט־געזעסענע פּאַריזער קענען פאַרווירקליכען דאָס, וואָס ס'איז נישט געלונגען די ביי־אַנגע־קומענע.

אַ גאַנצען טאָג האָב איך פאַרבראַכט אין דער ערשטער יודישער קאָלאָניע ביי פּאַריז, די גאַנצע געגענד האָט זיך געבערענט און געבראָטען אין היץ.

מ'האָט מיר אָנגעוויזען אויף דער נייער שוהל, וואָס בויט זיך בשכנות. מ'האָט מיר אויפמערקזאַם געמאַכט אויף די ביי'ע און שענע הייזלעך, וואָס קומען צו אויף דער יודישער ערד, אויף די שטאַ־כעטלעך און מיין פיהרער האָט גערעדט מיט אַ פול מויל זאַפט וועגען יודישען לעבען, וואָס וועט זיך דאָרט צופלאַקערען.

איך האָב גערעדט מיט יודען, וואָס האָבען שוין דאָרט זייער הייזקע און איך האָב געפיהלט אין זייער טאָן די וואַרימקייט פון אַ חלוץ, בעת ער רעדט וועגען זיין פיאָנער - אויפטו. קיינמאָל האָב איך אין שטאָט נישט געפיהלט אַזאַ צוגעבונדענקייט פון אייגענטימער צו זייער האָב און גוטס ווי אין דאָרף. די ערד דערנעהנטערט דעם מענשען מיט איהר אייגענטימליכער צערטליכקייט. סתם אַ בנין אין דער שטאָט רופט נישט אַרויס אַזאַ הארציג גע־פיהל, ווי אַ שטיק ערד אויפן דאָרף. מענשען, וואָס האָבען געוואוינט אויף ערד, קענען דאָס דאָזיגע געפיהל.

דאָס וואָרט „חלוץ" האָבען מיר אין גאַנצען אַוועקגעשאָנקען די דרייסטע בויער פון ארץ - ישראל. אָבער אויך די בויער פון אַנדערע יודישע ישובים — ווען זיי ווייזען אַרויס הייליגקייט אָרעץ־לכל הפחות ליבשאַפט — מעג מען בעטיטלען מיטן אייגענעם נאָמען.

ווי אַ פרומער יוד שלאָגט צונויף זיין סוכה ברעט צו ברעט, טיר צו טיר, אַזוי בויען זיי'ייער בוידע פאַמעלעך, רוהיג, אָבער עקשנות'דיג, איינ־געשפּאַרט.

פיל יודען פערמאָגען הייזקעס, הייזעלעך און ווילעס אַרום פּאַריז, דאָס איז שוין לאַנג נישט קיין נייעס. ס'רוב זענען די הייזקעס אָנגעקויפטע. און איינצעלנע שטעהען זיי צווישען קריסטען. אַ גאַנץ אַנדער זאַך איז אַ יודישע ראַציאָנעלע קאָלאָניזאַ־ציע אַרום פּאַריז.

דאָס שאַפט זיך איצט מיט פלייס און ענערגיע אין סאַוויני סיר אָרזש, ביי אַכצעהן, צוואַנציג קי־לאָמעטער פון פּאַריז.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

בראָטעזען, גאָרסעטען, אָר־טאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פלאַט־פוס־איינלאַגען נאָכען פוס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אָבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאָווער 139, טעל. 231-81.

פראבלעמען פון 18. ציוניסטישן קאנגרעס

וואס פראפ. זעליג בראדעצקי האט וועגן זיי ערקלערט אין א ספעציעלן געשפרעך

דער רעדאקטאר פון דער לאנדאנער „צייט", מאריס מייער, האט אין לאנדאן געהאט א געשפרעך מיט'ן מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פראפ. זעליג בראדעצקי וועגען די פראבלעמען פון 18 ציוניסטישן קאנגרעס.

מיר ברענגען דא דעם אינטערעסאנטען געשפרעך.

וואס וועט זיין דער כאראקטער פון קאנגרעס?

אין דעם געשפרעך, וואס איך האב געהאט מיט פראפעסאר בראדעצקי איבער די פראבלעמען פון קאנגרעס, איז די ערשטע פראגע וואס איך האב איהם געשטעלט געווען: — וועט עס זיין א גרויסער קאנגרעס?

פראפעסאר בראדעצקי האט געענטפערט: — עס מוז זיין, און איך בין איבערצייגט, אז עס וועט זיין א גרויסער קאנגרעס. דער מאמענט איז צו ערנסט, אז מען זאל זיך קענען און מען זאל זיך מעגען ערלויבען צו ערנידריגען דעם קאנגרעס; אלע מוזען טון אלץ וואס עס ליגט נאר אין זייער כח איהם צו ערהויבען, און איך בין איבערצייגט, אז דאס וועט געטון ווערען. דאס יודישע פאלק האט זיך שטענדיג ערהויבען צו א הויכער מדרגה פון פעראנטווארטליכקייט אין מאמענטען פון קריזיס און געפאהרען, און ער וועט דאס אויך איצט טון. פון אלע ריכטונגען ווערט ארויסגעדריקט דער ווונש פאר א גרויסען קאנגרעס, און דער וואונש דארף און וועט ערפילט ווערען.

— ווי וועט מען דאס דערגרייכען? — איז געווען א ווייטערע פראגע.

דער ענטפער איז געקומען: — דורך אוועק מאכען מיט דער סיבת פון שטרייטיגקייטען, דורך שטעלען די פראבלעמען פון יודישען פאלק, בעזונדערס דאס פראבלעם פון די יודען אין דייטשלאנד, נישט לויט פארטיי-שטאנדפונקטען, נאר לויט דעם ברייטען פערנעהם, לויט דעם אלגעמיינעם יודישען שטאנדפונקט. און מען זאל זוכען צו די פראבלעמען א לייזונג נישט אזוי אין פאליטישע פארמולען, אדער טעארעטישע ערקלערונגען, נאר אין קאנקרעטע פלענער פון ארבייט, מיט וועלכע מען זאל אימפאנירען די וועלט.

— מען דארף דאך נישט פערגעסען — האט ווייטער געזאגט פראפ. בראדעצקי — אז די וועלט קען מען איצט נישט מעהר אימפאנירען מיט פארמולעס און ערקלערונגען, נאר מיט קאנקרעטע ווירקזאמע פלענער. די שענסטע און שטארקסטע רעדעס וועלען קיין איינדרוק נישט מאכען. אויב זיי וועלען נישט בעגלייט ווערען פון אזעלכע קאנקרעטע פארשלאגען, וואס זאלען טאקי פראקטיש פערגרעסערען און ווייניגסטענס א טייל פון גרויסען און שווערען פראבלעם, וואס שטעהט פאר דעם יודישען פאלק.

עס מוז אויך זיין קלאר, אז מיר דארפען נישט נאר אימפאנירען די וועלט, נאר מיר דארפען אויך מאכען בעוואוסטזיניג דאס גאנצע יודישע פאלק, בעזונדערס וועגען דעם, אז דאס פראבלעם פון די דייטשע יודען איז א בולט'ע אילוסטראציע פון דעם גאנצען יודישען פראבלעם. די לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד האט דערוויזל בלויז ארויסגערופען אונרוהיגקייט, צורודערונג, אבער נישט דאס פערשטענדיש, אז מען דארף ברענגען א גרינדליכע לייזונג צו דער גאנצער יודישער פראגע. מען זוכט נאך אלץ צו רעאגירען געגען דער לאגע אין דייטשלאנד מיט פאליאטיווען, מיט אלטע מיטלען פון הילף. דער קאנגרעס דארף בעווייזען דעם יודישען פאלק, אז די לאגע פון די דייטשע יודען איז נאר א טייל, — אין איצטיגען מאמענט דער אנגעוועהטאגסטער טייל, — פון דער אלגעמיינער יודישער לאגע, און דער קאנגרעס דארף ווייזען דעם וועג ווי די לאגע צו ענדערען.

דאס הייסט, אז דער קאנגרעס וועט זיין גרויס אויב ער וועט אויך זיין פראקטיש אין ברייטען זינען פון נאציאנאלען שטאנדפונקט, און איך גלויב אז ער וועט אזוי זיין.

די פאליטישע פראגען פון פאלעסטינע

דאס צווייטע פראבלעם וואס איך האב בעריהרט איז געווען דאס פאליטישע. איך האב געפרעגט פראפעסאר בראדעצקי: — ווי נעהמט ער אן די פאליטישע פערהעלטנישען אין פאלעסטינע?

פראפעסאר בראדעצקי האט געענטפערט: — סאי וואס עס זאלען נישט זיין די שוועריקייטען, וואס ענטשטעהען פון צייט צו צייט, טארען מיר נישט אונטערשאצען די פריינדשאפט פון הויך קאמיסאר, סיר ארטהור וואיקאפ, און פון קאלאניען-מיניסטער, סיר פיליפ קאנליף ליסטער. פאר אונזער אויפבוי-ארבייט אין פאלעסטינע איז נויטיג א פריינדליכע אטמאספערע. אונטער א שטימונג פון נערוועזקייט און אויפרעגונג קען מען וועניג וואס אויפטון. די פריינדליכע בעציהונגען פון די הויפט-רעפרעזענטאנטען פון דער מאנדאטארישער מאכט זענען דערפאר א עיקר פאר אונזער ארבייט. דאס מיינט אבער נישט, אז מיר וועלען אננעהמען מיט הכנעה אלץ וואס זיי וועלען בעשטימען, און וואס מיר וועלען האלטען פאר שעדליך פאר דער יודישער נאציאנאלער היים.

— איך ווייס — זאגט ווייטער פראפעסאר בראדעצקי — אז די רעגירונג איז פעסט ענטשלאסען אדורכצופיהרען א פעראָרדנונג וועגען זיכערען די פארמען פון אזעלכע שטיקער באדען, וועלכע געהען איבער צו נייע בעלי הבתים. דאס איז אפילו נישט אין איינקלאנג מיט די רעאלע פאקטען און נויטווענדיגקייטען פון פאלעסטינע, ווי די ערפאהרונג האט דאס בעוויזען, דאס איז געוויס אויך א שטערונג פאר דער יודישער נאציאנאלער היים; אבער ליידער האט די רעגירונג זיך נישט בעפרייט פון דער ירושה פון סיר דזשאן האופ סימפסאנ'ס בעריכט און לארד פאספילד'ס ווייסען בוך.

איך קען פאזיטיוועס נאך גארנישט זאגען בנוגע דער פעראָרדנונג וועגען בעשיצען די פארטען — פערצעדיגט פראפעסאר בראדעצקי דעם ענטפער אויף דער פראגע — ווייל איך האב נאך נישט גענוג דורכשטודירט דעם טעקסט פון דער ארדינאנץ און פאלגליך ווייס איך נישט גאר גענוי די פרטים וואס ער ענטהאלט; אבער אויף אזוי פיעל קען איך זאגען: מיר אנערקענען אויך, אז ס'זענען דא פאלען, אין וועלכע א געוויסער מין פארטען דארפען בעשיצט ווערען. מ'דארף נישט לאזען למשל קיין מענשען אויף די וועגען, אבגעריסען פון די מיטלען צו לעבען, וועלכע ער האט ביז איצט בעזעסען. אבער די פראגע איז: ווי די דאזיגע בעשיצונג זאל דורכגעפיהרט ווערען. וואס פאר א מעטאדע מען זאל געברויכען? אויב מען וועט פארשלאגען אזא מעטאדע, וואס זאל שטערען די ענטוויקלונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים דאן וועלען מיר דאס מוזען גאנץ ענטשידען בעקעמפען.

— אגב, פראפעסאר בראדעצקי — האב איך דא צוגעזעצט א פראגע אין שייכות מיט דעמזעלבען ענין — דער קאלאניען-מיניסטער האט אין זיין ערקלערונג אין פארלאמענט גערעדט פון 889 בעזייטיגטע אראבער, וועלכע מען דארף צוריק בעזעצען. איז דאס נישט א איבערראשענד הויכע צאהל, וואס שטימט נישט מיט אנ'ערקלערונג פון הויך-קאמיסאר?

פראפעסאר בראדעצקי: — וועגען דעם פונקט קען איך פערלויפיג גארנישט זאגען.

— און דענקט איהר נישט, אז א ריכטיגער וועג צו בעשיצען אראבישע פאכטען וואלט געווען זיי צו פערשאפען לאנד און זיי איבערצופיהרען אויף אנדערע, אויף ריין אראבישע טעריטאריעס. וואו עס זענען דא זעהר גרויסע אונבעארבייטעטע שטחים ערד?

פראפעסאר בראדעצקי: — דאס איז א פראגע פאר א פאליטיק אין שייכות מיט גרויסען לאנדקויף, וואס זאל בעריהרען א גרויסע צאהל פאכטען. אבער מיר מוזען שענקען אויפמערקזאמקייט צו יעדען שטיקעל לאנד, וואס איז פאראן אין פאלעסטינע, און אויף וועלכען די אגריקולטור דארף אזוי אינטענסיווירט ווערען, אז אויפ'ן פלאץ וואו עס לעבט איין פאמיליע זאלען קענען לעבען דריי אדער פיער, און די פראגע פון פאכטען פון אט די קליינע שטיקער באדען דארף מעהר ערער ווייניגער לאקאל פערענטפערט ווערען, אבער אויף אזא אופן, דאס עס זאל נישט שטערען דעם קויף פון באדען און די אינטענסיפיצירונג פון דער אגריקולטור.

— נו, און בנוגע דער פראגע פון שאפען א

לעגיסלאטיווען ראט?

פראפעסאר בראדעצקי: — איך איז דאך בעקאנט, אז דאס איז אויך א פראגע, וועגען וועלכער די רעגירונג האט א בעשלוס. אבער נאך מיין מיינונג איז אויסגעשלאסען, אז ס'זאל איצט זיין א מעגליכקייט דעם בעשלוס דורכצופיהרען. ס'איז א פראגע פאר דער צוקונפט. דער איצטיגער קאנגרעס וועט זיך זיכער האבען דירעקט צו בעשעפטיגען מיט דער פראגע פון דער פעראָרדנונג וועגען בעשיצען די פאכטען, אבער נישט אזוי מיט דער פראגע פון לעגיסלאטיווען ראט, וואס איז איצטער נישט אקטועל. עס פערשטעהט זיך, אז מיר דארפען שטענדיג שטעהן אויף דער וואך, ווייל א בעשלוס פון דער רעגירונג איז א ערנסטע זאך, און מיר קענען בשום אופן נישט צושטימען צו א צושטאנד, וואס וואלט די יודישע נאציאנאלע היים אונטערווארפען דעם ווילען פון א פרעמדער מאיאריטעט.

מכח דער אימיגראציאנס-פראגע

אויף א פראגע בנוגע אימיגראציע האט פראפעסאר בראדעצקי געענטפערט. — מען דארף אנשטרענגען אלע כחות צו בעקומען מעגליכקייט אריינצוברענגען אזוי פיעל יודען וויפיל ס'איז נאר מעגליך אין פאלעסטינע. דער סיסטעם פון סערטיפיקאטען האט אפילו, לויט אונזער מיינונג, שוין איבערגעלעבט זיין צייט. מיר דארפען פאדערען א גרינדליכע רעפארם אין דעם היגזיכט. אבער כל זמן דער סיסטעם איז נאך אין כראפט, דארפען מיר פאדערען א געהעריגע צאהל סערטיפיקאטען, וואס זאל ענטשפרעכען די דרינגענדע נויטווענדיגקייט פון יודישען פאלק. עס פערשטעהט זיך, רעכענענדיג זיך אויך מיט די מעגליכקייטען. אויך דארף מען פאדערען פערלייכטערונגען וועגען די מעגליכקייטען פון איינוואנדערונג פאר די יודען מיט קלענערע מיטלען.

בנוגע דער יודישער אגענץ

— וועט דער קאנגרעס זיך בעשעפטיגען מיט דער פראגע פון דער אויסגעברייטערטער יודישער אגענץ?

— לויט אלע וואהרשיינליכקייטען יא — ענטפערט פראפעסאר בראדעצקי — אבער עס וואלט געווען געפעהלט, ווען מען נעהמט זיך איצט צו ראדיקאלע ענדערונגען. מען טאר נישט פערזעהן, אז די עקזיסטענץ פון דער אויסגעברייטערטער יודישער אגענץ האט א גרויסע פאליטישע בעדייטונג, אין פאליטישען זין העלפט עס זיכער. אבער איהר פינאנציעלער ביישטייער איז ליידער געווען זעהר ענטוישענד. אין מען מוז זוכען אט אויף דעם געביט צו ברענגען א בעדייטענדע פערבעסערונג. מען דארף אויך ווירקען, אז דער נישט ציוניסטישער טייל פון דער יודישער אגענץ, איבערהויפט אין אמעריקא, זאל זיין די רעפרעזענטענץ פון גרויסע ארגאניזאציעס, וועלכע זאלען אויף זיך נעמען דירעקטע און קאנקרעטע פליכטען און אויפגאבען בנוגע ארץ ישראל.

אויך וועט עס נויטיג צו בעשרענקען די צאל פון פערטרעטער פון די נישט ציוניסטען אין עקזעקוטיווע, סאי ווי סאי האבען אין די לעצטע יאהרען בלויז דריי נישט ציוניסטישע פערטרעטער זיך בעטייליגט אין די ארבייטען.

די אינערליכע ארגאניזאציע פון דער ציוניסטישער בעוועגונג

נאך מיין מיינונג — זאגט ווייטער פראפעסאר בראדעצקי — דארף דער קאנגרעס שענקען זעהר פיל אויפמערקזאמקייט דער פראגע פון דער אינערליכער ארגאניזאציע פון דער ציוניסטישער בעוועגונג. אט דאס פראבלעם קען מעהר נישט פערנאכלעסיגט ווערען. מען מוז אויסריינינגען די בעוועגונג פון דעם סם, וואס האט זיך אין די לעצטע פאר יאהר אנגעזאמעלט, מען מוז שאפען אזעלכע בעציהונגען צווישען די פארטייען און גרופען, און מען מוז ארויסווארפען אויף זיי אזעלכע פליכטען, וואס זאלען פערזיכערען די אויסהאלטונג פון דער דיסציפלין אין דער בעוועגונג צו איהרע ארגאנען. מען קען מעהר נישט ערלויבען קיין שום אקציע אדער אגיטאציע, וואס זאל אונטערגראבען די דיסציפלין. אויב דער קאנגרעס וועט אט דאס נישט דורכפיהרען, דעמאלט וועט ער נישט האבען ערפילט איינע פון זיינע הויפט אויפגאבען, און דאס וועט זיך זעהר שווער אפרופען, עס וועט געוואלטיג הינדערען יעדע ארבייט. איינצושטעלען די דיסציפלין איז איצט א עיקר פאר דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע.

איך האב נאך געשטעלט א פראגע פראפעסאר בראדעצקי וועגען דער פיהרערשאפט און צוזאמענשטעלונג פון עקזעקוטיווע, אבער אויף דער פראגע האט ער נישט געוואלט געבען קיין ענטפער.

מאריס מייער

„שווארצע ליסטע" פון דייטשע פרויען און מיידלעך,

וואס פערקעהרען אין יוד. געזעלשאפט

בערלין, (יט"א). דער „שטירמער" ארגאן פון דער יולינז שטרייכער „בירענבערג" האט אנגעהויבען פערעפענטליכען א „שווארצע ליסטע" מיט די נעמען און אדרעסען פון דייטשע פרויען און מיידלעך וואס פערקעהרען אין יודישער געזעלשאפט. אין א ווארנונג פאר אלע אנדערע, וואס וואלטען אפשר ברעה עובר צו זיין אויף חעם ראסען פירצים פון באקאנטירען יודען.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן עפענען די „שווארצע ליסטע" שרייבט דער „שטירמער": „עס זענען נאך דא דייטשע פרויען און מיידלעך, וועלכע עס ציהט צו די יודען. מיט בלויזע פראפאגאנדע קען מען די דאזיגע פרויען נישט איבערצייגען אז זיי זאלען געהען אויפ'ן דרך הישר, להבא וועלען מיר גיין אונזער שווארצער ליסטע געבען זאויך די פאטאגראפיעס פון אזעלכע פרויען".

נעבען די נעמען און אדרעסען פון די פרויען אין דער „שווארצער ליסטע" ווערען טייל פון זיי געווארענט מיט זעהר העפטיגע ווערטער אויפצוהערען דעם פערקעהר מיט יודען. „אזוי קענט זיך פארשטעלען, ווערט אין דער התראה געזאגט, וואס מיט אייך וועט געשעהן אויב מען וועט אייך נאך אמאל זעהען אין יודישער געזעלשאפט".

ווארשעווער באלעבעסעל אנטלויפט מיט זיין... דינסט קיין ווילנע

דא ווערט ער פערהאלטען פאר פעלשען וועקסלען!

די טעג איז אין ווילנער אויספארשונגס-אמט געקומען א יונגע דאמע. וועלכע האט זיך פארגעשטעלט פאר א גרויסע מיליע באסעבזאן פון ווארשע און האט געמאכט פאלגענדע מעלדונג:

אומגעפעהר מיט א חדשים 8 צוריק האט זי זיך בעקענט אין ווארשא מיט א יודישען יונגענמאן משה באסעבזאן, וועלכער שטאמט פון ווילנע, אין דער ווילנער קאנט, האט זיך פערליבט אין איהם און חתונה געהאט, קיין בדן האט זי באסעבזאן נישט געגעבען, דער שידוך איז אבער געווען פאר איהם זעהר א גוטער, מחמת זי איז א יורשטע פון א גרויס הויז אין ווארשא.

דא מיט א קורצער צייט צוריק איז איהר מאן פלוצלונג פערשוואונדען געווארען מיט זייער שייגעצ קריסטליכער דינסט, מיט וועלכער, ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען, ער האט געפיהרט א ליבע.

קורץ נאך זיין פלישה האט די אוועקגעווארפענע פרוי בעקומען פאוויסטקעס אויף אויסצוקויפען אין די באנקן וועקסלען אויף עטליכע טויזענד גילדען.

דאס האט איהר שטארק פערוואונדערט ווען זי איז אוועק צום באנקן, האט זי זיך איבערצייגט, אז די וועקסלען האט געפעלשט און פערטון איהר אנטלאפענער מאן.

היות די פרוי האט חשד, אז איהר מאן איז אנטלאפען מיט זיין געליבטער קיין ווילנע, איז זי אהער געקומען אהערצו, און האט זיך געווענדעט צו דער היגער פאליציי מיט א בקשה צו פערהאלטען איהם.

די פאליציי האט פערפיהרט אן אויספארשונג און בעכטען, אוועגד איז דאס פארל ארעסטירט געווארען אין איינעם פון די היגע האטעלען.

באסעבזאן לייקענט אז ער זאל האבען געפעלשט די וועקסלען און טענהט, אז זיין פרוי האט די גאנצע געשיכטע אויסגעטראכט אויס נקמה פאר זיין פערראט.

די פערהאלטענע פארל וועט אפגעשיקט ווערען אונטער א פאליציאישער שמירה קיין ווארשא.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכמ.

קאאפעראטיווער אינטערנאציאָנאל געגען היטלעריזם

אין באַזעל איז פאָרגעקומען די זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָאָפעראַטיוו־פערבאַנד, וואָס האָט געהאַט איינינע דראַמאַטישע מאָמענטן. צו שאַרפע ריבונגען אויף דער זיצונג האָט געבראַכט דאָס אָנקומען פון דער דייטשער דעלעגאַציע וואָס איז געוואָרען רעפּאַרמירט אין גייסט פון דעם היינטיגען רעזשים אין דייטשלאַנד. דער צוזאַמענשטעל פון דער דייטשער דעלעגאַציע איז געווען פאָלגענדער: ה׳ קלעפּ־דיג, אַן׳אַלטער קאָאָפעראַטיווער טוער, ווי אויך די ה״ה ע. גראַהל, און ר. שלעסער. דער לעצטער איז דער דורך דער היטלער־רעגירונג נאָמינירטער ליידער פון די פעראייניגטע האַמבורגער און קעל־נישע פערבאַנדן. די דעלעגאַטן פון פראַנקרייך, בעלגיען, עסטרייך און טשעכאָסלאָוואַקיען האָבען שאַרף און ענטשלאָסען פּראָטעסטירט געגען דעם אָנטייל פון אַזאַ מין נאָמינירטער רעפּרעזענטאַנץ. נאָך לאַנגע און ליידענשאַפטליכע בעראַטונגען האָט מען בעשלאָסען דערווייל צוצולאָזען די דייטשע דעלעגאַטן צו די זיצונגען, פארזיכערנדיג זיך דאָס רעכט אויסצופאָרשען די בעדינגונגען, אין וועלכע עס אַרבייט די דייטשע קאָאָפעראַציע. אָבער די דייטשען זענען אויף דעם נישט איינגעגאַנגען און אַלס פּראָטעסט געגען דער שאַרפער רעדע געגען דעם היטלעריסטישען דייטשלאַנד, וואָס ס׳האָט געהאַלטען דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָאָפעראַטיווען פערבאַנד, ה׳ מאַי, האָט די דייטשע דעלעגאַציע פערלאָזט די זיצונג.

א נדר פון שווייגען — א מיטעל נישט צו צאָהלען קיין אַלימענטען

א פּיקאַנטע געשיכטע מיט אַ פּראָווינצער יוד און זיין קריסטליכער געליבטער

די טעג איז אין דער ציוויל אָפּטיילונג פון ווילנער שטאָטישען געריכט פאָרגעקומען אַ העכסט אינטערעסאַנטער פּראָצעס.

דער פּראָצעס איז נישט אַזוי אינטערעסאַנט צו־ליב איהר אינהאַלט (ס׳איז געווען א געוועהנליכער אַלימענטען־פּראָצעס) ווי צוליב די פּערסאָנאַזשען וועלכע האָבען אין איהם פיגורירט.

אַלס אָנגעקלאָגטער איז נעמליך אַרויסגעטרא־טען דער 50־יאָהריגער יודישער פּאַכטער זלמן ציבאַנסקי פון ... און אַלס אָנקלאָגערין — א יונגע שיינע קריסטין, לויט׳ן „פאך" אַנ׳אַם.

די אָנקלאָגערין האָט ערצייהלט אַז זי האָט א לענ־געדע צייט געאַרבייט ביים פּאַכטער. דער פּאַכטער האָט איהר, ווי זי דערקלערט, געצוואונגען זי זאָל זיך איהם אָפּגעבען, דראָהענדיג אין קעגענפאַל אָפּ־צוזאָגען פון דער אַרבייט. איהרע עלטערן זענען ערדלאָזע פויערים און זי האָט געמוזט נאָכגעבען דעם פּאַכטער.

פון דער דאָזיגער ליבע איז זי געוואָרען שוואַנ־גער, און זי האָט געפּיהלט אַז זי דאַרף געבוירען אַ קינד, האָט דער פּאַכטער געגעבען איהר עטליכע הונדערט גילדען און אַרויסגעשיקט איהר קיין ווילנע וואו זי האָט געבוירען אַ קינד און דערנאָך בעקומען אַרבייט אַלס אַם.

זי האָט דערציילט איהר געשיכטע די באַלעבאַטים, וועלכע האָבען איהר געראָטען זי זאָל פאָדערען ביים פּאַכטער אַלימענטען.

זי האָט אַרייגעגעבען אַן אָנקלאַגע אין גע־ריכט און די טעג איז ציבאַנסקי געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק.

אויף אַלע פראגעס פון ריכטער האָט ציבאַנ־סקי געענטפערט מיט אַ שטילשווייגען, דאָס האָט אויפ׳ן ריכטער געמאַכט אַ מאָדנעם איינדרוק. די לאַנגע האָט אָבער אויפגעקלערט זיין פערטיידיגער, וועלכער האָט דערקלערט, אַז זיין קליענט האָט גע־געבען אַ נדר צו שווייגען און ער וועט הערינבער נאָרנישט ענטפערן.

דער פערטיידיגער האָט דאַן אין נאָמען פון זיין קליענט דערקלערט, אַז ער איז זיך נישט מודה דערצו, אַז ער איז דער טאַטע פון דער אָנקלאָגערינס קינד, ער בעט דעם פּראָצעס אָפּצולייגען און אַרויס־רופען אַלס עדות 3 פּאַראַבקעס מיט וועלכע זי האָט זיך געפונען אין אינטימע בעציהונגען.

דאָס געריכט האָט נאָך אַ קורצער בעראַטונג בעשלאָסען דעם פּראָצעס אָפּצולייגען און אַרויסרופען אַלס עדות די דערמאָנטע 3 פּאַראַבקעס.

דער שווייגענדיגער פּאַכטער האָט מיט א בער־פרידיקטער מינע, פערלאָזען דעם געריכטס־זאַל.

רעקאָרד־ערפאָלג פון מיכאל מיכאלעסקא און בעטי סימענאָוו אין „פילהאַרמאָניע"

היינט אָוונד ווערט געשפּילט די אימפּאָזאַנטע שלאַגער־אָפּערעטע „דער לעצטער טאַנץ" מיט דעם גרויסען סטאַר־קינסטלער מיכאַל מיכאַ־לעסקאָ און די פענאָמענאַלע זינגערין בעטי סימע־נאָוו אין די הויפּטראָלען.

מעלדונגען

אַן׳אויספלוג צום 18. ציוניסטישען קאָנגרעס קיין פּראַג.

די געז. „תוצרת ארץ־ישראל" אָרדענט איין דעם 20 ד. ח. אַן׳אויספלוג קיין פּראַג צום 18. ציוניסטישען קאָנגרעס אויף 10 טעג. די רייזע נעמט אַרום פּאַס, וויזעס, באַה־בילעטען אַהין און צוריק, פּרייז 140 זל. מיט איינטריטס־קאַרטען צום קאָנגרעס און אויף דער מכביאַדע 160 זל. די צאָהל ערטער איז בעגרעניצט.

איינשרייבונגען און אינפאָרמאַציעס ערטיילט טעגליך פון 10—1 און פון 5—7 אָוו. דאָס ביוראָ פון „תוצרת ארץ־ישראל" שרודמיעסקאַ 3. 4083

אינטערעסאַנטע אויספלוגען פון דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט

די יודישע געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 35, טעל. 121-53 אָרדענט איין פאָלגענדע אויספלוגען:

1) דעם 13־טען ה. ח. אַ דריי־טאָגיגער אויספלוג נאָך טאָמאַשאָוו און אומגעגענד. עס וועלען בעזוכט ווערען: יוזעפאָוו (פּרויען־אינסטרוק־טאָרען־לאַגער), אינאָוולאָדז, טעאָפילאָוו. ספּאַציר־רעזערוואַר, בלענקיטנע־זשרודלעס, באָטשאַן (פּליאַ־שעווען) און אויך די טאָמאַשאָווער זייד־פאַבריק. אָפּצאָהל פאַר מיטגלידער — 11 גילדען, פאַר געסט — 13 גילדען.

2) פון 13—15 ה. ח. נאָך גדיניע, העל און קאַרוויע. עס וועלען בעזוכט ווערען: גדיניע (האַנדעלס־פּאָרט, מלחמה־פּאָרט און אַנדערע אינ־סטיטוציעס), העל, יאַסטרזשעמביאַ־גוראַ, לישי־יאַר, ראָזעוויע (ים־לאַגער), קאַרוויע (קאָלאָניע פון י. נ. פ. ל.). אָפּצאָהל פאַר מיטגלידער 35 גילדען פאַר נישט־מיטגלידער 38 גילדען.

3) שבת, דעם 12־טען ה. ח. אויספלוג אין אינטערנאַט אין העלענובעק און ניי־גדיניע.

4) זונטאָג, דעם 13־טען ה. ח. אויספלוג נאָך גלאָווגע אויף דער קאָלאָניע פון דער יוד. געז. פאַר לאַנדקענטשאַפט (פלאָזשעווען).

דער סעקרעטאַריאַט וואָלטשאַנסקאַ 35, איז טעטיג יעדען טאָג פון 6—10 אָוונד. 4097

Dr. med.
H. Różaner
הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
צוריקגעקעהרט.
עמפּפאַנגט פון 8—10 און פון 5—8 אָוו.

JAN KIEPURA
דעם גרעסטען פילם פון דער וועלט, גרעסטער סוקצעס פון קעניג פון די טענאָרען
רעזשי: Anatol Litwak
היינט פּרעזענטירען מיר
אין „דאָס ליד פון דער נאַכט"
„Tobie śpiewam tę pieśń"
דאָס ליד ווערט געזונגען אין דער פּוילישער שפּראַך:
אָנהייב 5 נאָכמ., שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.
קלאַנג־קינאָ CAPITOL

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלען
צו פערמיטען 2 איינצעלנע שטובען אויף פראַנציסקאַנער גאַס. צו ערפאַהרען אויף פּאָמאָרסקאַ 35 ביי א. צוקערמאַן.

צו פערריינגען ביליג א בעקעריי אין פּיאָנטעק מיט אַלע איינריכטונגען און צענטרום מיט אַ וואוינונג. צו ערפאַהרען ביי הערשקע בלאָווער, לאָוויטשער גאַס 3. 4087

פרייע פּאָסטענס
ס׳ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטער דאַמען־קאָנפעקציע־אַרבייטער, וואָס איז בעקאַנט אין צושניידען. צו ערפאַהרען ביי אָפּמאַן, אַלעי קאָשטשושקי 28. 4088

טריקאָ־נייהערס אַהיימצונעמען צו נייהען טריקאָ־וועש קאָנען זיך מעלדען ביי פאַלקע, פּילנאַצנאַ 4.

הויף און פערקויף
פאַר מאַדיסטקעס ווייסע און פאַרביגע פילץ־היטען, ביליגער ווי דער רויער, צו קויפען ביי Szpiro, Piotrkowska 14

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 8—11 פריה, פון 1—2 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג
אַלע פּרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעמשניצע־פּרייזן

כירורגישער קאַבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף זשעלאָנאַ 5
טעל. 112-22
נעהמט אָן פון 1—3 און פון 6—8 אָוו.
לעמשניצע־פּרייזען.

Dr. med.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
וואוינט יעצט אויף
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 בייטאָג און 5—9 אָוו.

עכער אויף דער מאַשין
ווערדען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אָן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

שיימלען
מיט פּאַריזער שרינדן און פערמינע שיילן ווערען פרישקאָ. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אָנדולאַציע און מאַניקור
ביי קערש, סקווערנאָוואַ 15

שלאָסעריי־אַרבייטען,
ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען, מעטאַל־בעשרבעטונגען, מאַ־שינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13

„העולם" — עתון הקונגרס
בימי הקונגרס השמונה עשר יופיע „העולם" בפראג בכל יום ויום (12 גליונות) בני 4—6 עמודים מלבד הוספות, להגליון האחרון יוסף מפסה מיוחדה עם תכן הענינים כללי, למען שיהיה דו"ח שלם של הקונגרס.
מחיר החתימה 3 זהובים גליון בודד 30 פרוטות.
בכל הענינים (החתימה ומודעות) לפנות לכוכננו (שלא עמלק"ם) מר שמואל לעוו.
S. Lew, Łódź, Cegielniana 4, tel. 137-44.
בהזמנות לפנות עד 13.8 (יום א׳ פ׳ ראה) אפשר להזמין עפ"י הטלפון.

ווערקשטעל שירמס פון און שפּאַציר־שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19
עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָליערטע דאַמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ־פּרייזען.
נעהמט אָן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פּרייזען
נעהמט אָן די דרוקעריי פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפּערטיגט און פונאַנדערגעקלעבט איבער שטאָט.

Lekarz-Dentysta
Jakób Karmazyn
2 Południowa 2
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 3—7 נאָכמ.

Dr. med.
B. ROBINSON
צוריקגעקעהרט
10 פּיעטריקאָווער 10
טעל. 131-86
נעמט אָן פון 3—4 נאָכמ. און 7—8 אָוו.

לעטשניצע כראַבראַגאַ 4 רוג זגערזשער 87
נעהמט אָן קראַנקע פון אַלע ספּעציאַליטעטען
וויזיט 3 זל.
רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט. 3371

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

פאַר׳ן אינהאַלט און טאָן פון די אַנאָנסען איז די פערלאַג נישט פעראַנט־וואָרטליך. די אדמיני׳ איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

בעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

אַבאָנאַמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקאַ—1 דאָל.

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט) שפּאַלטען. קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס מעהרערע וואָרט 10 גר.

אַנאָנסען־פּרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה
פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ —60 „ „ 4
זאַב׳ן טעקסט—12 „ „ „ —18 „ „ „
אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman